

Udvidet gennemgang

Fokus på de væsentligste regnskabsbrugere

Speciale
Cand merc. Aud

Afleveringsdato
6. marts 2015
Aalborg Universitet

Forfatter
Mikael Nedergaard Andersen

Vejleder
Hans B. Vistisen

Indholdsfortegnelse

Executive summary	3
Indledning.....	5
Problemformulering og metode.....	7
Problemformulering	7
Afgrænsning	8
Metode.....	9
Teori	9
Udvidet gennemgang:	9
Revision:.....	9
Review af regnskaber:	10
Assistance med regnskabsopstilling:.....	10
Struktur.....	11
Kildekritik	12
Revisors rolle	12
Revisionens historie	12
Revisors rolle	14
Tilsyn med revisor	16
Erklæringer	17
Årsregnskabsloven og erklæringer	17
Udvidet gennemgang.....	19
Opgavens udførelse:.....	20
Revision.....	23
Opgavens udførelse:.....	25
Review	28
Opgavens udførelse:.....	29
Assistance	31
Opgavens udførelse:.....	33
Sammenfatning af erklæringer	33
Revisors ansvar.....	38
Forventningskløften og udvidet gennemgang	40
Forventningskløften	40
Brenda Porter	40

Forventningskløften i forhold til udvidet gennemgang	42
Regnskabets brugere	43
Væsentligste interessenter	43
Karakteristik af virksomheder i regnskabsklasse B	43
Virksomhedens interessenter	44
Banker:	45
Investorer:	46
Kunder / leverandører:	46
SKAT:	46
Rådgivere:	47
Væsentligste interessenter:	47
Bankernes opfattelse af udvidet gennemgang	48
Analyse af interview med pengeinstitutter	48
Interview med Nordjyske Bank	49
Interview med Jyske Bank	50
Interview med Sparekassen Vendsyssel	51
Interview med Arbejdernes Landsbank	52
Interview med Spar Nord Bank	53
Opsummering af interview med pengeinstitutter	55
Revisionsbranchen og udvidet gennemgang	56
Udvidet gennemgang i fremtiden	59
Nedbringelse af revisionspligten	59
Opfattelsen af revisors erklæringer	61
Alternativ til erklæringsstandard om udvidet gennemgang	63
Review +	65
Konklusion	68
Perspektivering	71
Litteraturliste	73
Bilag	75

Executive summary

The purpose of this thesis has been to analyze the proclamation extended review and evaluate if it has a real justification in the future. Including investigation to find out whether an extended review is a satisfactory alternative to audit.

For a long time the relationship between the high security and the economic burden which is imposed to the particular company has been an issue. These considerations have resulted in several reductions in the mandatory audit, and the latest reduction was the possibility to choose an extended examination of all companies comprised by accounting class B. The past years reductions in the mandatory audit make greater demands to the outside world's understanding of the auditor's work, due to the fact that there are additionally statements to relate to.

A theoretical examination of the review the proclamation standard concerning extended review, the most important international standard which forms the basis of the audit process, review according to ISRE 2400 (updated) and assistance in accordance with ISRE 4410. An examination of the proclamation types which companies in the accounting class B have the possibility to choose in order to visualize the most important differences between an auditor's declaration works. Based on this examination an assessment of the meaning of each declaration with regard to the auditors working actions has been made in order to visualize the various differences. Furthermore the thesis has comprised an analysis of the company's stakeholders and based on this the most important accounting users have been identified. From this analysis we have noticed that the most important accounting users from companies in accounting class B, are the companies' financial partners and closest customers and suppliers. However, it has at the same time been estimated that customers and suppliers only have a minor impact on the type of declaration chosen, and therefore the financial partners has been estimated to have the largest impact on the choice of declaration.

In order to gain insight in the most important accounting users' opinion as to the auditor's declaration work, an interview with 5 banks has been performed. In general these interviews have shown that there is a lack of understanding of the differences in the auditor's work. This results in the fact that the bank, which the company uses, often does not pay attention to the declaration type when the accounts are estimated. In relation to the extended review the lack of understanding has an impact. The majority of the interviewed banks do not have a clear position as to when they can accept an extended review. However, in most cases it seems that an extended review does not give a higher security than a review. It is, especially, the supplement actions which do not attract the desired value. Therefore, even though the banks in general require a high extent of security they are not of the opinion that this security can be

reached by an extended review. In some cases the security is achieved by the fact that the banks obtain underlying documentation concerning the information in the accounts. This is also the case even if the auditor has controlled the particular section without finding any remarks. From the banks' point of view there is special attention to the most important and most risky assets, which often stand as security for the exposure to the bank.

The intention with introduction to the declaration standard concerning extended review was, among other things, that an alternative to ordinary audit was requested. By means of less Actions it should be possible to gain more security which was higher than by a review. However, since the most important accounting users do not regard the security as satisfactory, according to my opinion, the declaration has not reached the desired effect. The assignment therefore concludes that an extended review in its present form is not a satisfactory alternative to an audit.

Based on the performed analysis an estimate of a modification of the extended audit has been elaborated. The insight which has been obtained by performing an interview of the various banks' need for security has been included in the thesis as to how a future declaration, which ensures a better context between the accounting users need and the particular company's needs. It has been estimated that an extended examination in its present form does not have the optimum focus. The supplement actions are not added the desired value in order to increase the safety with respect to a review in accordance with ISRE 2400 (updated). In the thesis I have argued for an alternative to the extended review. In relation to extended review a new standard should focus on the need at the most important accounting records. The safety will be increased by performing audit procedures on the most risky areas. This way an alternative to the audit will be achieved, and the less number of performances will result in the desired saving. But at the same time a higher security is achieved than by means of a review. In relation to extended audit which today is standardized no matter what the current conditions in the company are, then a new standard should be more differentiated so that the auditor's work will comprise the risky areas.

At the same time it has been proven that there is a specific need for a better understanding for the auditor's declaration work. Therefore, I have argued for the fact that a new declaration needs a more informative approach, where a 3rd party will easier be able to get an understanding of the most important issues in the declaration. By changing the present declaration standard concerning extended audit it will, in my opinion, be possible to get a better basis concerning the account users but also as far as the particular company is concerned.

Indledning

Revision bliver af mange anvendt konsekvent som et udtryk for revisionselskabernes arbejde. Men i dag består revisors arbejde ikke blot af ydelsen revision. Der er igennem tiderne blevet pålagt revisionselskaberne flere og flere opgaver, og de standarder som revisors erklæringsarbejde i dag foretages på baggrund af, bliver også mere komplekse og omfattende. De tidligere revisionsstandarder (RS'er) er blevet udskiftet og revision foretages i dag efter internationale standarder (ISA'er) og der er i dag også flere typer af erklæringer.

I december 2012 indførte folketetinget endnu en standard, nemlig erklæringsstandarden om udvidet gennemgang af årsregnskaber, der udarbejdes efter årsregnskabsloven. Den skulle gøre det muligt for mindre virksomheder, at have et alternativ til revision, som man anså for alt for omfattende i forhold til virksomhedernes behov. Med vedtagelsen af den nye erklæringsstandard om udvidet gennemgang, har alle virksomheder omfattet af regnskabsklasse B, mulighed for at få foretaget revision efter denne særlige standard.

Den nye erklæringsstandard, blev blandt andet indført som en konsekvens af, at der igennem længere tid har været fokus på, at det skal være nemmere at drive virksomhed i Danmark. Men også for at lette den økonomiske byrde som erhvervslivet er pålagt. Victor Kjær, Visedirektør i Erhvervsstyrelsen, udtalte forholdsvis kort tid efter vedtagelsen, at¹;

"Erklæringsstandarden er målrettet de mindre virksomheder, som nu får adgang til et alternativ, der er langt enklere og billigere end en egentlig revision. Vi forventer, at det nye alternativ kan spare de mindre virksomheder for ca. 25 procent af udgifterne i forhold til en egentlig revision af regnskaberne. Så det er en konkret lettelse, der virkelig batter noget for virksomhederne".

Men denne tilgang til den ny erklæring, var der også forventning om en stor økonomisk besparelse for erhvervslivet og dermed grundlag for stor interesse for den nye mulighed. Men den nye erklæringsstandard, er ikke umiddelbart blevet en stor succes endnu. CBS og FSR har foretaget en undersøgelse af de ca. 700.000 erklæringer på årsrapporterne for 2013². Blandt de små virksomheder i klasse B, som ikke har fravalgt revision, er der kun 5% der har valgt udvidet gennemgang. For de store klasse B virksomheder er der 8% som har valgt udvidet gennemgang.

¹ <http://erhvervsstyrelsen.dk/pressesoeg/544599/5>

² http://www.fsr.dk/Faglige_informationer/Om_revisor/Faglige%20notater%20og%20artikler/Udvidet%20gennemgang%20valgt%20i%20begrænset%20omfang%20-%20fra%20undersøgelsen%20af%20erkl

En del af forklaringen er formentlig, at erklæringsstandarten fortsat er ny og der kan stadig være usikkerhed omkring konsekvenserne ved at vælge den.

Med den nye erklæringsstandard havde man et ønske om at skabe bedre betingelser for virksomhederne i Danmark. Dette fremgår også af regeringsgrundlaget fra 2011 (Et Danmark, der står sammen), hvor et af fokuspunkterne var at skabe vækst og nye arbejdspladser³. Der blev på denne baggrund foretaget en målrettet indsats for at lette kravene til virksomhedernes indberetning til det offentlige. Indsatsen bygger overordnet på 4 indsatsområder, hvor et af områderne er kaldt "Kick Start" og som blandt andet omfatter initiativet til indførelsen af udvidet gennemgang. Selvom fokus primært var at skabe en bedre erhvervsregulering, med enklere regler, så er formålet med standarden også, at den er særligt tilpasset de behov som virksomhederne i regnskabsklasse B har. Nedenstående fremgår direkte af bemærkningerne til lovforslag L 26 - Forslag til lov om ændring af årsregnskabsloven og revisorloven:

Citat: Erklæringsstandarden er særligt tilpasset behovene for revision i mindre virksomheder.

Den nye erklæringsstandart er desuden blevet til i en tid, hvor der er mere og mere fokus på revisors arbejde. Store erhvervsskandaler har betydet at revisors arbejde ofte er blevet diskuteret i medierne, og ofte uden at omverden har et specielt nuanceret forhold til revisors rolle. Selvom de erhvervsskandaler som får mest omtale, ofte er vedrørende nogle af de største virksomheder i Danmark, som derfor ikke er omfattet af regnskabsklasse B, så vil en mindre sikkerhed for en del virksomheder, alt andet lige, øge risikoen for at opleve erhvervsskandaler hos mindre virksomheder. Med indførelsen af den nye erklæringsstandard, stilles der også yderligere krav til omverdenens forståelse af revisors arbejde, idet arbejdshandlingerne vil variere alt efter virksomhedernes valg af erklæring.

Efter de første regnskaber er indsendt, med erklæring efter den nye standard, er det interessant at se hvordan omverdenen forholder sig til udvidet gennemgang. Hvis udvidet gennemgang skal have en fremtid, er det vigtigt at virksomhedens interessenter accepterer den nye erklæringsstandard som giver en mindre sikkerhed i forhold til revision.

Selvom der har været mange gode intentioner med indførelsen af den nye erklæringsstandard, så er det ikke altid, at folketingets forventninger indfries når de skal udføres i praksis. Afhandlingen vil ud fra den efterfølgende problemformulering, afsøge om udvidet gennemgang er en erklæringstype, som har en reel berettigelse i Danmark.

³ Lovforslag nr. L 26 - Lov om ændring af årsregnskabsloven og revisorloven, bemærkninger 1.1

Problemformulering og metode

Problemformulering

Den nye erklæringsstandard om "Udvidet gennemgang", blev vedtaget af folketinget tilbage i 2012⁴. Der har igennem længere tid, været et øget fokus på den administrative byrde til erhvervslivet og formålet med vedtagelse af erklæringsstandarden, var derfor også at mindske de administrative omkostninger for små og mellemstore virksomheder i Danmark⁵.

Nu er de første regnskaber, som er gennemgået efter den nye standard, indsendt. Derfor er det også interessant at se, om den nye erklæringsstandard medvirker til en tilfredsstillende sikkerhed hos de væsentligste regnskabsbrugere.

Revisor er i henhold til revisorlovens § 16 offentlighedens tillidsrepræsentant, og har til opgave at udføre sin revision efter god revisionsskik. Det er revisors pligt, at være garant for, at det af ledelsen aflagte regnskab, er retvisende. Derfor er det også vigtigt, at der er sammenhængen mellem revisors arbejde og den sikkerhed der afgives via revisors erklæring.

Inden vedtagelse af den nye erklæringsstandard, var det de internationale revisionsstandarter som skulle anvendes på alle lovpligtige revisioner, uanset størrelse. Disse standarter stiller større krav til revisors arbejde.

Efter vedtagelse af den nye erklæringsstandard, kan mindre virksomheder, vælge at få foretaget udvidet gennemgang, som kort fortalt, er et review med nogle supplerende handlinger. Ved udvidet gennemgang afgiver revisor en erklæring med en positiv konklusion, hvorimod erklæringen omkring review har en negativ formuleret konklusion.

Jeg vil i denne afhandling besvare følgende hovedspørgsmål:

Er udvidet gennemgang et tilfredsstillende alternativ til revision?

⁴ <http://www.smvportalen.dk/Skat-budget-regnskab/Skat-budget-regnskab/Revision-og-aarsregnskabet/Udvidet-gennemgang-et-alternativ-til-revision>

⁵ <http://www.fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Pressemeddelelser/Pressemeddelelser%202012/Vedtagelse%20af%20udvidet%20gennemgang>

For at nå frem til afhandlingens konklusion på en fyldestgørende og kvalificeret måde, vil afhandlingen være bygget op omkring følgende række af underspørgsmål, der hver især bidrager til en nuanceret besvarelse af problemformuleringen:

- Hvad er forskellen mellem de 4 erklæringstyper. Revision, udvide gennemgang, review og assistance.
- Hvem henvender udvidet gennemgang sig til?
- Hvilke krav har de væsentligste regnskabsbrugere til revisors arbejde og den medfølgende sikkerhed?
- Opfylder den nuværende erklæringsstandart de væsentligste regnskabsbrugeres krav?

Gennem besvarelse af ovenstående hovedspørgsmål og underspørgsmål, ønskes der en synliggørelse af, om udvidet gennemgang kan medvirke til en tilfredsstillende sikkerhed for årsrapportens indhold, for de væsentligste regnskabsbrugere.

Afgrænsning

Formålet med denne afhandling er, at give læseren mulighed for at vurdere relevansen af udvidet gennemgang, i forhold til de virksomheder som har mulighed for at vælge revision efter den særlige standard. Afhandlingen vil have hovedvægt på udvidet gennemgang efter den særlige standard, om udvidet gennemgang for regnskaber udarbejdet efter årsregnskabsloven, men for at analysere indvirkningen af denne erklæringstype, vil afhandlingen også omhandle revision efter de internationale standarder (ISA'er), review efter ISRE 2400 (ajourført), samt assistance med regnskabsopstilling efter ISRE 4410 (ajourført). Afhandlingen vil derimod ikke beskæftige sig med øvrige erklæringstyper, herunder aftalte arbejdshandlinger, andre erklæringsopgaver mv.

Afhandlingen afgrænses desuden kun til at omfatte en analyse af de virksomheder, som efter den nuværende lovgivning har mulighed for at vælge revision efter den særlige standard udvidet gennemgang. Her er der tale om de virksomheder, som er omfattet af regnskabsklasse B. Der vil i analyse delen ikke blive inddraget vurdering af virksomhederne som er omfattet af regnskabsklasserne C og D. Ligeledes vil der i afhandlingen kun blive inddraget vurdering af de danske virksomheder, mens der ikke henses til konsekvenserne i forhold til virksomhederne i udlandet. Opgaven vil desuden ikke inddrage, hvordan udlandets opfattelse af udvidet gennemgang er.

I forbindelse med afhandlingens analyse, vil der i forhold til at besvare opgavens problemformulering, ikke blive inddraget et økonomisk perspektiv. Selvom det økonomiske aspekt er et væsentligt parameter, i forbindelse med vedtagelsen af udvidet gennemgang, så vil

afhandlingen ikke omfatte en redegørelse af, om indførelsen af udvidet gennemgang, har resulteret i de forventede besparelser for erhvervslivet.

Metode

I det følgende afsnit, vil det blive beskrevet hvordan de informationer som ligger til grund for opgaven, er indhentet og begrundelsen for, hvorfor materialet er anvendt. Afsnittet vil desuden belyse hvordan det indsamlede materiale vil blive anvendt i den følgende afhandling. Afsnittet vil desuden indeholde en illustration af afhandlingens struktur og en beskrivelse heraf.

Teori

Til opnåelse af en dybdegående viden af den nye erklæringsstandard, udvidet gennemgang og de øvrige erklæringer, benyttes de gældende standarder. De internationale standarder er udarbejdet af den uafhængige organisation, International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB). Mens erklæringsstandarden for udvidet gennemgang er udelukkende udarbejdet i Danmark og er udarbejdet af Erhvervsstyrelsen. Standarden om udvidet gennemgang bygger dog på standarderne fra IAASB, og opbygningen er derfor også meget ens standarderne imellem. De aktuelle standarder vil blive gennemgået for at vurdere de væsentligste karakteristika for de enkelte erklæringstyper og holde dem op mod hinanden.

Nedenfor er oplistet de standarder som anvendes i opgaven teoretiske afsnit og som danner grundlag for den efterfølgende analyse af udvidet gennemgang:

Udvidet gennemgang:

- Standard om udvidet gennemgang af årsregnskaber, der udarbejdes efter årsregnskabsloven.

Revision:

- ISQC (clarificeret) Kvalitetsstyring i firmaer, som udfører revision og review af regnskaber, andre erklæringer med sikkerhed og beslægtede opgaver.
- ISA 200 (ajourført) Den uafhængige revisors overordnede mål og revisors gennemførelse i overensstemmelse med internationale Standarder om revision.
- ISA 300 (clarificeret) Planlægning af revision af regnskaber.
- ISA 315 (ajourført) Identifikation og vurdering af risici for væsentlig fejlinformation igennem forståelse af virksomheden og dens omgivelser.
- ISA 330 (clarificeret) Revisors reaktion på vurderede risici.
- ISA 500 (clarificeret) Revisionsbevis.
- ISA 505 (ajourført) Eksterne bekræftelser.
- ISA 520 (clarificeret) Analytiske handlinger.

- ISA 530 (clarificeret) Revision ved brug af stikprøver.
- ISA 540 (ajourført) Revision af regnskabsmæssige skøn, herunder regnskabsmæssige skøn over dagsværdi, og tilknyttede oplysninger.
- ISA 560 (clarificeret) Efterfølgende begivenheder.
- ISA 570 (Clarificeret) Fortsat drift (going concern).
- ISA 700 (Clarificeret) Udformning af en konklusion og afgivelse af erklæring om et regnskab.
- ISA 705 (ajourført) Modifikationer til konklusionen i den uafhængige revisors erklæring.
- ISA 706 (ajourført) Supplerende oplysninger vedrørende forståelse af regnskabet og supplerende oplysninger vedrørende forståelse af revisionen i den uafhængige revisors erklæring.

Review af regnskaber:

- ISRE 2400 (ajourført) Opgaver om review af historiske regnskaber.

Assistance med regnskabsopstilling:

- ISRE 4410 Opgaver om opstilling af finansielle oplysninger (ajourført).

Udover ovenstående standarder vil den teoretiske gennemgang også komme omkring erklæringsbekendtgørelsen, for at anskueliggøre de specifikke forskelle i de enkelte erklæringer og specielt forskellighederne i konklusionerne.

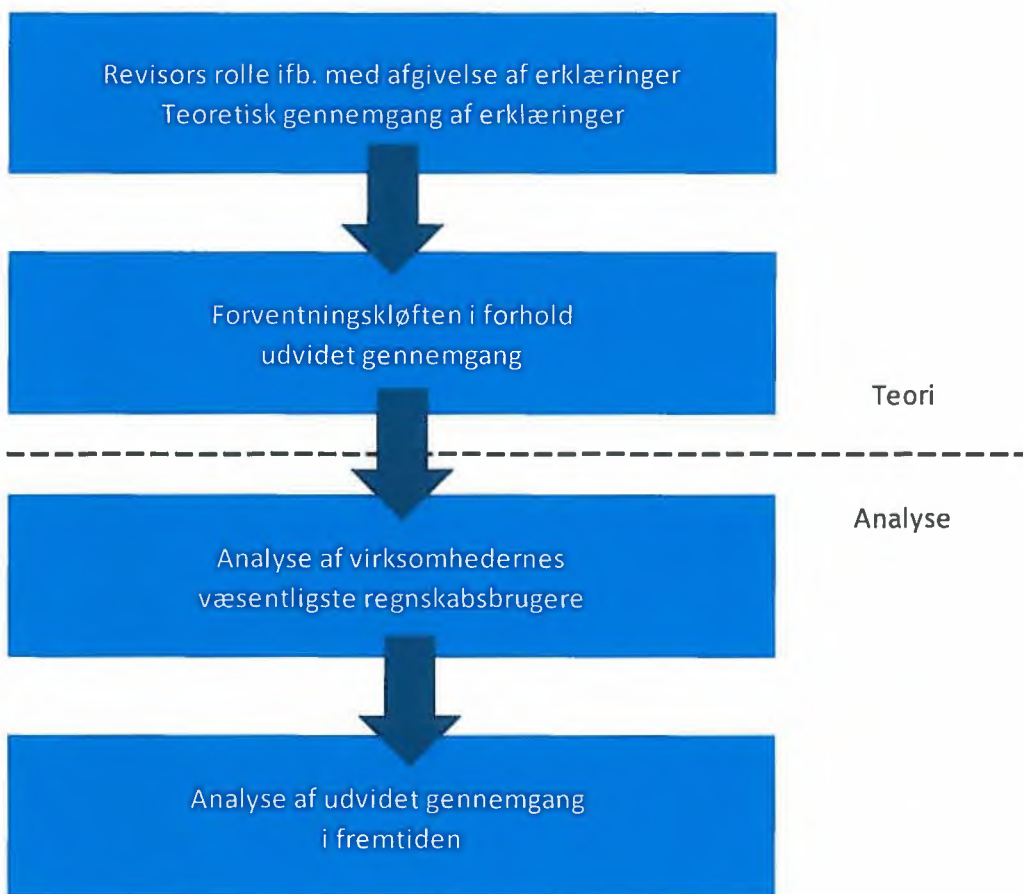
Herudover anvendes tilgængeligt materiale hos anerkendte revisionselskaber, som er relevant for afhandlingens formål. Dette materiale vil også danne grundlag for analysedelen, hvor overvejelser omkring udvidet gennemgang vil blive foretaget.

Til brug for analysedelen vil der blive foretaget interview med de væsentligste regnskabsbrugere. Der har forinden været foretaget en vurdering af, hvordan der opnås et nuanceret og kvalificeret billede af den generelle opfattelse af udvidet gennemgang. Der er foretaget vurdering af alternativerne spørgeskemaer og interviews. For at få et så nuanceret billede som muligt, så er spørgeskemaer fravalgt og der vil derimod blive foretaget interview. Ud fra foruddefinerede spørgsmål vil der blive søgt en dybdegående analyse af de væsentligste interessenters holdning til erklæringen udvidet gennemgang og identificere deres ønsker og krav til virksomhedernes årsregnskaber.

Struktur

For at få et overblik over afhandlingens sammenhænge og den struktur som ønskes anvendt, for at besvare problemformuleringen, er der nedenfor i skemaform udarbejdet en figur som viser afhandlingens opbygning. Der er forinden den analytiske del foretaget udarbejdelse af teoridelen, som danner grundlag for den efterfølgende analyse, for at opnå en sammenhængen mellem de enkelte afsnit.

Nedenfor er opgavens struktur og hovedområder illustreret:

Figur 1 (Egen tilvirkning) - Opgavens struktur

Ovenstående illustration viser, at afhandlingen omfatter en teoretisk del og en analytisk del. Den første del af afhandlingen, er en teoretisk gennemgang af revisors rolle i forbindelse med virksomhedernes regnskabsaflæggelse, herunder den teoretiske del af erklæringsafgivelsen. Der vil blive foretaget en grundig gennemgang, af erklæringerne som anvendes ved Udvidet gennemgang, revision, review og assistance. Den teoretiske del vil desuden omfatte en gennemgang af de væsentligste forskelle mellem de væsentligste erklæringer. Herudover vil den teoretiske del omfatte en gennemgang af andre udfordringer, i forbindelse med erklæringsafgivelsen, herunder vil teorien omkring forventningskløften blive anvendt.

Analysedelen vil først og fremmest have fokus på, at identificere de væsentligste regnskabsbrugere og deres betydning for virksomhedernes valg af erklæring. Analysen af de væsentligste regnskabsbrugere vil også omfatte interview, som skal give et indgående kendskab til regnskabsbrugernes holdninger til virksomhedernes valg af erklæring.

På baggrund af den analytiske gennemgang og identifikationen af de væsentligste regnskabsbrugere, vil der blive foretaget en vurdering af udvidet gennemgang i sin nuværende form, og analysere om den nuværende erklæringsstandard giver et optimalt beslutningsgrundlag for virksomhedernes væsentligste regnskabsbrugere. Analysen vil tage udgangspunkt i de foretagne interviews og herudfra vurdere, om erklæringsstandarden om udvidet gennemgang bør tilpasses for at opnå en erklæring, som opfylder behov og ønsker hos både den enkelte virksomhed og hos de væsentligste interessenter.

Kildekritik

I forbindelse med den foretagne informationssøgning til denne afhandling, er der foretaget gennemgang af artikler, bøger og publikationer, som alle anses for at være relevante for det valgte område.

For at opnå så høj grad af troværdighed af det anvendte materiale, har der i forbindelse med informationssøgningen, været fokus på, at det materiale som er anvendt er skrevet af fagfolk, som har ekspertviden på området.

Revisors rolle

Revisionens historie

Revisors arbejde, har i mange år været en vigtig årsag til offentlighedens tillid til virksomhedernes regnskaber. Lovgivningen er løbende blevet ændret og tilpasset samfundssituationen. Revisionens historie strækker sig derfor mange år tilbage.

De første ideer til en revisorlov blev fremlagt af bankdirektør Fr. Nørgaard tilbage i 1895. De efterfølgende år var der flere lovforslag, hvor man ønskede en revisorlov og oprettelse af offentlige autoriserede revisorer. Men først efter afsløringen af daværende justitsminister P. A. Albertis bedrageri tilbage i 1908, blev den lovgivende magt for alvor opmærksom på behovet for lovgivning på området⁶.

⁶ <http://www.eogs.dk/graphics/publikationer/revisorbetaenkning.pdf>

Den første lov om autoriseret revisorer blev vedtaget i 1909, ved vedtagelse af lov nr. 117 af 14. maj 1909 om statsautoriserede revisorer⁷. Albertis bedrageri blev betragtet som en væsentlig årsag til dette. Derfor var fokus formentlig også meget på besvigelser i starten. Dette kan også ses af nedenstående citat fra revisorloven af 1909:

"En Fagrevisors Opgaver ere forskellige: Han skal kritisk kunne gennemgaa et Regnskab hos en Forretningsdrivende, hos Enkeltperson eller Interessentskab; han skal ikke saa meget bedømme den talmæssige Rigtighed og den rent tekniske Side af Bogføringen som han kritisk skal kunne vurdere en Status, værdsætte ved bogholderimæssige Hjælpemidler de opgivne Aktiver og bedømme, hvor hans Dom skal suppleres med et særligt fagkyndigt Skøn, f. Eks. over Lagerets eller udestaaende Fordringers Værd, baade for en Forretning i god Gang og for en Forretning i likvidation, ligesom han af Bøgerne skal kunne bedømme Forretningsførelsens Forsvarlighed og paavise dens Mangler. Yderligere bør hans Uddannelse være saaledes, at han kan fungere som Likvidator, Skifte- og Boforvalter, lede Afvikling og Sanering af Enkeltmands eller Interessentskabers Forretninger. Men Dygtighed er ikke nok; yderligere bør en kritisk Revisor være uafhængig og nyde anseelse"

Som det fremgår af ovenstående citat, så var lovgivningen på dette tidspunkt meget rettet mod en kontrollerende tilgang til revisionsopgaver. Revisors opgave var på dette tidspunkt mere simpelt at forstå for omverden, idet revisors arbejde primært bestod i at sikre, at der ikke var fejl i regnskabet, altså opnå 100% sikkerhed for at der ikke var fejl i regnskaberne.

En anden væsentlig ændring til revisorloven, var retten til at blive registreret revisor. Denne ændring blev vedtaget i 1970. Loven omkring registrerede revisorer blev blandt andet indført, for at give mindre virksomheder, mulighed for at opnå en kvalificeret regnskabsbistand, samtidig med at de daværende skattemyndigheder ville få et mere betryggende skatteregnskab⁸. På dette tidspunkt var det nemlig ikke alle der benyttede sig af en offentlig godkendt revisor.

I 1973 kom der en ny selskabslovgivning med krav om at revision skulle udføres af enten en registreret eller statsautoriseret revisor. Men den måske væsentligste ændring kom i 1988, hvor reglerne omkring revision blev samlet i årsregnskabsloven og revisorloven blev præciseret med nærmere regler for revisors påtegning på et revideret regnskab. Tilbage i 1994 kom der endnu en væsentlig ændring til; betegnelsen "offentlighedens tillidsrepræsentant" blev tilføjet som

⁷http://erhvervsstyrelsen.dk/file/239599/revisorlovgivning_uafhaengighed_liberalisering_januar_2002.pdf

⁸ http://erhvervsstyrelsen.dk/file/239599/revisorlovgivning_uafhaengighed_liberalisering_januar2002.pdf - side 25

et centralt begreb i omtalen af revisor. Et begreb som den dag i dag, er meget centralt for revisors arbejde og omgivelsernes opfattelse af revisorstanden.

Den nuværende revisorlov trådte i kraft den 1. juli 2008. Loven er gældende for alle godkendte registrerede og autoriserede revisorer, og regulerer revisors opgaver, afgivelse af revisionspåtegninger og tilsynet med revisorer samt deres virksomhed⁹. I dag er revisors arbejde hovedsagligt baseret på kontrol af virksomhedernes kontrolforanstaltninger.

Siden den første revisorlov blev til, har der løbende været øgede og ændrede krav til revisors arbejde. Og kravet om at der skal føres revision på selskabsregnskaber, har betydet at revisors arbejde har været nødvendigt. Men i takt med omverdenens ønsker om lempelser for revisionspligten, har der også været pres på Danmark, for at følge med udviklingen og lempe for revisionspligten af de mindste virksomheder.

Dette resulterede først i en lempelse hvor de mindste selskaber i regnskabsklasse B, fik mulighed for at fravælge revision. Denne lempelse blev indført fra regnskabsåret 2006. Men grænserne for hvornår man kan fravælge revision er senere blevet hævet, så det kunne have betydning for flere virksomheder. For at kunne fravælge revision, må virksomheden ikke overskride 2 af nedenstående grænser i 2 på hinanden følgende år¹⁰.

- En balancesum på 4 mio kr.
- En nettoomsætning på 8 mio. kr.
- Et gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede på 12 i løbet af regnskabsåret.

Seneste lempelse vedrørende revisionspligten, kom med vedtagelsen af udvidet gennemgang. Alle virksomheder i regnskabsklasse B, har nu mulighed for at vælge revision efter den særlige standard.

Revisors rolle

Overordnet kan revisors rolle defineres som "offentlighedens tillidsrepræsentant", sådan som det fremgår af revisorlovens § 16. Dette indebærer, at offentligheden kan have tillid til de oplysninger, som virksomhederne videregiver, og dermed agere ud fra. Når en virksomhed etableres i selskabsform, er der som udgangspunkt ikke en personlig hæftelse for økonomien i virksomheden. Hæftelsen er derimod begrænset og risikoen for virksomhedens interessenter er dermed forøget, idet de er afhængige af, at de værdier som der fremgår af årsregnskabet, er tilstede og værdiansat forsvarligt.

⁹ <https://www.retsinformation.dk/Forms/r0710.aspx?id=117632#Kap13>

¹⁰ http://erhvervsstyrelsen.dk/fravalg_af_revision

Når man gennemgår et årsregnskab, er det vigtigt at være opmærksom på, at det ikke er revisors der har ansvaret for selve udarbejdelsen af regnskabet. Revisors opgave består i at verificere de oplysninger som ledelsen fremlægger. Det fremgår af årsregnskabslovens § 8, at det er ledelsen som har ansvaret for årsrapporten. Heraf fremgår det blandt andet, at hvert medlem af ledelsen har ansvaret for, at årsrapporten udarbejdes i overensstemmelse med lovgivningen.

Selve revisors arbejde er nærmere defineret i lovgivningen, herunder diverse revisionsstandards. Ud fra de enkelte standarder, er det nærmere defineret hvilke handlinger revisor skal udføre, for at opnå en tilfredsstillende sikkerhed i forhold til den type af erklæring som skal afgives.

En del af den udvikling der er sket indenfor revision er, at revisors opgaver ikke udelukkende omfatter taloplysninger, men i større og større grad omfatter fremtidsudsigter, miljø, viden, ressourcer mv. Idet alle selskabers årsrapport er offentlig, kan disse informationer have lige så stor interesse for virksomhedens interessenter.

Vedtagelsen af diverse lovforslag omkring reduktions af revisionspligten har betydet at, der er mindre krav til revisors arbejde i nogle situationer. Men det har samtidig øget kravet til omverdenens forståelse og opfattelse af revisors rolle. Både med muligheden for helt at fravælge revision, og ved at vælge udvidet gennemgang, bliver sikkerheden mindre.

Fra politisk side har der de seneste år været et pres på revisionsbranchen. Der har været et ønske om at nedbringe den økonomiske byrde for virksomhederne, hvilket indebærer at man ville nedbringe efterspørgslen efter en af revisorbranchens kernekompetencer, nemlig revision. Efter pres fra FSR blev der i stedet for væsentlige ændringer, med risiko for at mange små og mellemstore virksomheder fik mulighed for helt at fravælge revision, blev det i stedet vedtaget, at indføre den nye erklæringsstandard omkring udvidet gennemgang.

Tilsyn med revisor

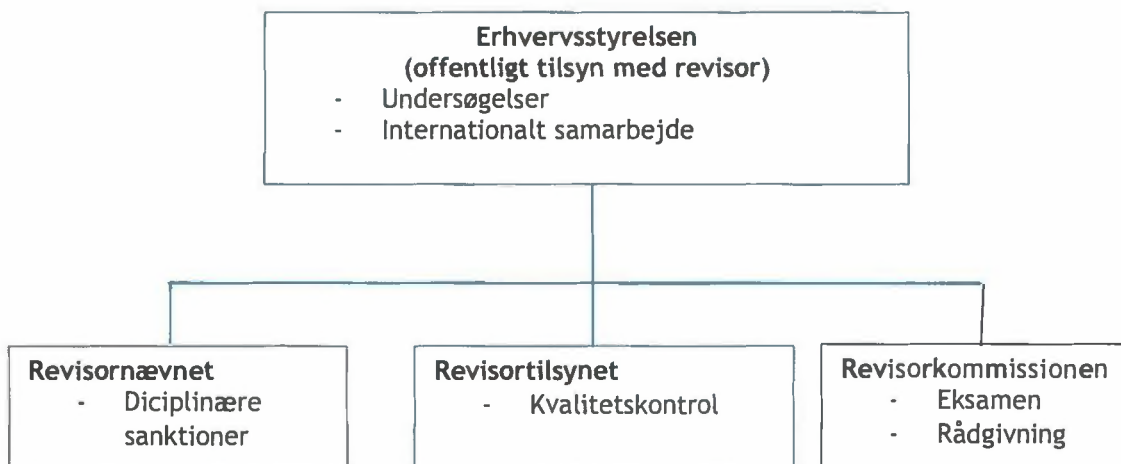
For at omverden kan have tillid til revisionsbranchen, er offentlige godkendte revisorer underlagt et omfattende tilsyn. Tilsynets opgave er, at sikre et højt fagligt niveau, tilsikre at hvervet som offentlighedens tillidsrepræsentant overholdes på bedste vis, samt sikre at reglerne overholdes i forbindelse med revisors udarbejdelse af erklæringsopgaver.

Det er Erhvervsstyrelsen som har til opgave at føre tilsyn med revisionsbranchen, herunder at varetage følgende opgaver¹¹;

- 1) Eksamen og efteruddannelse
- 2) Kvalitetskontrol
- 3) Undersøgelser
- 4) Disciplinære sanktioner
- 5) Samarbejde og udveksling af oplysninger med andre landes kompetente myndigheder.

Sammensætningen af det offentlige tilsyn, er opbygget omkring nogle uafhængige instanser, der hver især er med til at sikre et højt og ensartet niveau for revisionsbranchen.

Nedenstående model viser opbygningen af det offentlige tilsyn:

Figur 2 - Tilsynssystemet - Det offentlige tilsyn med revisor og revisionsvirksomheder

Erhvervsstyrelsen har blandt andet til opgave, at føre fortegnelse over alle offentlige godkendte revisorer. Erhvervsstyrelsen kan desuden gennemføre undersøgelser af den enkelte revisors arbejde, og dermed sikre at arbejdet bliver udført efter de foreskrevne regler. Det

¹¹ Revisorlovens § 32

giver også Erhvervsstyrelsen mulighed for at deponere revisors titel, hvis revisor ikke følger lovgivningen eller ikke udfører hvervet tilfredsstillende.

Revisornævnet er et uvildigt organ, som har til opgave at sikre uafhængighed. Revisornævnets opgaver består primært i, at behandle klager, som er indgivet omkring offentlige godkendte revisorer eller revisionselskaber, som ikke har overholdt revisorlovens bestemmelser. Det vil sige, at det er nævnets opgave at afgøre, om indberettede forhold er i strid med lovgivningen, og der på baggrund heraf, er mulighed for sanktioner.

Revisortilsynet har derimod til opgave at sikre, at der foretages kvalitetskontrol af revisor og revisionsvirksomheder. Dette skal ske ved kontrol af, om der er indført tilfredsstillende kvalitetsstyring til at afgive erklæringsopgaver. Det er desuden revisortilsynets opgave at kontrollere at revisors uafhængighed overholdes. Ifølge revisorlovens §§ 28-29 skal alle revisionsvirksomheder have et kvalitetsstyringssystem. Kvalitetskontrollen skal udføres med højst 6 år mellemrum¹²

Revisorkommunionens opgave er primært af administrativ karakter. De har blandt andet til opgave at varetage revisoreksamener. Derved er denne instans også medvirkende til, at sikre et højt fagligt niveau for branchen.

Erklæringer

Årsregnskabsloven og erklæringer

Som det fremgår af revisorloven, er revisor offentlighedens tillidsrepræsentant. Dette indbefatter blandt andet, at revisor er uafhængig, når han udfører erklæringsopgaver med sikkerhed. Men graden af sikkerhed afhænger af, hvilken erklæring der afgives på regnskabet.

Tidligere blev alle selskabsregnskaber revideret. Men på baggrund af folketingets hensigt med at nedbringe den økonomiske byrde på små og mellemstore virksomheder, er der de seneste år kommet alternativer til revisionen. Ifølge ÅRL § 135 stk. 1, 3 pkt. kan virksomheder som er omfattet af regnskabsklasse B, jf. årsregnskabslovens § 7, stk. 1, nr. 2 helt fravælge revision, hvis de overholder de før omtalte krav. For de øvrige virksomheder i klasse B, kan der frit ske valg mellem revision efter de internationale standarder, eller efter den særlige danske standard om udvidet gennemgang. Hjemlen til at udføre udvidet gennemgang efter den særlige standard findes også i årsregnskabslovens § 135.

Alle virksomheder inddeles jf. årsregnskabsloven § 7 i regnskabsklasser. Der er 4 regnskabsklasser som benævnes A, B, C og D. Regnskabsklasse A omfatter udelukkende

¹² <http://revisortilsynet.dk/lovstof/0/16>

personligt ejede virksomheder, mens de øvrige regnskabsklasser omfatter alle selskaber. Selskaber omfattet af regnskabsklasse D er alle børsnoterede og statslige selskaber, C selskaberne er de største selskaber som ikke er børsnoteret, og selskaberne i regnskabsklasse B er de mindste selskaber. Denne opdeling anvendes også når der skal bestemmes, hvilke muligheder der er for valg af erklæring på årsregnskabet.

Nedenfor er årsregnskabslovens § 7 vist i skemaform, hvoraf grænserne for de enkelte regnskabsklasser er anført:

A	Personlige virksomheder	
B	Små selskaber	Balancesum 0-36 mio. kr. Nettoomsætning 0-72 mio. kr. Antal ansatte 0-50
C	Mellemstore selskaber	Balancesum 36-143 mio. kr. Nettoomsætning 72-286 mio. kr. Antal ansatte 50-250
	Store selskaber	Balancesum >143 mio. kr. Nettoomsætning >286 mio. kr. Antal ansatte >250
D	Børsnoterede og statslige selskaber	Alle uanset størrelse

Figur 3 - Regnskabsklasser, jf. årsregnskabslovens § 7

Før 2006 havde alle selskaber revisionspligt på årsregnskabet. Det ville sige, at alle virksomheder i klasse B, C og D skulle revideres af en offentlig godkendt revisor. Men som tidligere nævnt, har folketetinget haft et ønske om at nedbringe virksomhederne administrative byrde. Første tiltag for at imødekomme dette ønske var at lade nogle virksomheder fravælge revision.

Fravalg af revision blev første gang muligt fra 2006. Grænserne er senere blevet reguleret da lovindgrebet ikke havde den ønskede effekt. Fravalg af revision er i dag muligt for virksomheder, som ikke overgår de før omtalte krav, hvor man ikke må overskride en balancesum på 4 mio., nettoomsætning på 8 mio. og 12 heltidsbeskæftigede, i to på hinanden følgende år.

Valg af revision efter den særlige standart udvidet gennemgang, kan tilvælges af alle virksomheder i klasse B. Der er dog enkelte undtagelser, herunder erhvervsdrivende fonde og hvis den samlede koncern overskrider grænserne for at være en klasse B-virksomhed¹³.

¹³ Årsregnskabslovens § 135, stk. 2 og stk. 3

For selskaber omfattet af regnskabsklasse C og D er der krav om revision efter de internationale standarder.

Udvidet gennemgang

Som nævnt i foregående afsnit, så har alle virksomheder som er omfattet af regnskabsklasse B, mulighed for at vælge udvidet gennemgang. Tilblivelsen af standarden var ud fra arbejde udført af Revisionsteknisk udvalg, i et tæt samarbejde med Erhvervsstyrelsen¹⁴. Revisionsteknisk udvalg stod for udarbejdelsen af det oprindelige oplæg, som stort set blev anvendt som Erhvervsstyrelsens standard. Overfor Erhvervsstyrelsens ajourføring af standarden, har Revisionsteknisk udvalg udsendt en "stand alone" standard om udvidet gennemgang, jf. FSR-danske revisorers standard om udvidet gennemgang af årsregnskaber, der udarbejdes efter årsregnskabsloven. I forhold til Erhvervsstyrelsens bilag (standard), så er FSR's standard en såkaldt "stand alone" og indeholder udover bilaget også oplysninger om øvrige krav, som ikke fremgår af Erhvervsstyrelsens bilag, fordi disse anses som afdækket i den øvrige lovgivning¹⁵. I den efterfølgende gennemgang, er der taget udgangspunkt i FSR's udgave af erklæringsstandarden.

Ifølge FSR, er erklæringsstandarten om udvidet gennemgang, udarbejdet på baggrund af ISRE 2400 (ajourført)¹⁶. De generelle krav og det vejledende materiale fra ISRE 2400 er indarbejdet i standarden om udvidet gennemgang. Standarden om udvidet gennemgang forudsætter, at årsregnskabsloven anvendes som begrebsramme, når årsregnskabet udarbejdes. Det har også betydet at dele af ISRE 2400 ikke er medtaget i den nye erklæringsstandard, idet den udelukkende omfatter årsrapporter aflagt efter årsregnskabsloven.

Udvidet gennemgang kræver ifølge erklæringsstandartens punkt 4, at revisor planlægger og udfører reviewhandlinger, for at opnå en konklusion om årsregnskabet med begrænset sikkerhed¹⁷. Idet standarden bygger på ISRE 2400, består review handlingerne primært af forespørgsler og analytiske handlinger. Ved forespørgsler forstås, at information skal verificeres af personer omkring virksomheden. Analytiske handlinger er primært vurdering af finansielle oplysninger ud fra forventninger, gennemgang af nøgletal eller analytiske procedurer, herunder sammenholde oplysninger fra lignende virksomheder.

¹⁴ Når regnskaber ikke revideres, af Lars Kiertzner, side 95

¹⁵ Når regnskaber ikke revideres, af Lars Kiertzner, side 97

¹⁶ http://www.fsr.dk/Faglige_informationer/Revision%20og%20andre%20erklæringsopgaver/Udvidet%20Gennemgang/100%20-%20Standard%20om%20udvidet%20gennemgang%20-%202022_04_2013

¹⁷ Standart om udvidet gennemgang af årsregnskaber, der udarbejdes efter årsregnskabsloven.

For at opnå en højere sikkerhed end ved review efter ISRE 2400, skal der ved udvidet gennemgang udføres nogle ufravigelige supplerende handlinger. De fire supplerende handlinger som skal udføres, fremgår af nedenstående;

- Indhente udskrift fra tingbog, personbog og bilbog pr. balancedagen.
- Indhente engagementsbekræftigelse pr. balancedagen.
- Indhente advokatbrev.
- Indhente dokumentation fra SKAT vedrørende indberetninger af A-skat, Am-bidrag, moms og evt. lønsumsafgifter.

Ovenstående supplerende handlinger skal altid foretages såfremt de er relevante og mulige at foretage. Disse handlinger skal være medvirkende til at sikkerheden øges i forhold til et review efter ISRE 2400.

Standarden præciseres desuden, at såfremt revisor bliver opmærksom på, at årsregnskabet kan indeholde væsentlig fejlinformation, skal han foretage yderligere reviewhandling. Revisor skal i sådanne tilfælde udføre yderligere handlinger, for at sikre at årsregnskabet som helhed ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

Opgavens udførelse:

Selve processen i revisors arbejde adskiller sig ikke væsentligt fra andre erklæringsopgaver. Revisor skal opnå en forståelse for virksomheden og dens omgivelser, forinden selve gennemgangen foretages. For at kunne identificere væsentlige områder, hvor der er risiko for at fejlinformation kan opstå, er det vigtigt at der opnås et kendskab til den enkelte virksomhed og de procedurer som de agerer ud fra.

Der er ligeledes krav om, at der udarbejdes et aftalebrev, hvor revisors og den daglige ledelses ansvar, nærmere defineres. Når alle de indledende opgaver er foretaget og opgaven kan accepteres, så kan selve opgavens udførelse igangsættes. For det første skal revisor fastsætte et væsentlighedsbeløb, som skal anvendes til at udvælge de områder, som skal medtages i udførelsen. Væsentlighed overvejes i planlægningsfasen, men der skal også ske en genovervejelse af væsentligheden, hvis der i opgaveforløbet indtræffer oplysninger som ville have haft betydning for væsentligheden fra starten.

På baggrund af den opnåede forståelse af virksomheden og den fastsatte væsentlighed, skal revisor udforme og udføre handlinger, for at opnå et egnet bevis for at afgive en konklusion om årsregnskabet som helhed. Disse handlinger er ifølge standarden, forespørgsler og analytiske

handlinger. Disse review handlinger skal sikre at alle væsentlige poster i årsregnskabet behandles og fokusere på de områder, hvor der er størst sandsynlighed for at væsentlig fejlinformation kan opstå. Som det fremgår af ovenstående skal gennemgangen foretages på baggrund af forespørgsler og analytiske handlinger. Revisors forespørgsler skal omfatte forespørgsler til den daglige ledelse eller relevante medarbejdere. Forespørgslerne skal medvirke til at opnå forståelse for hvordan regnskabsmæssige skøn foretages, til identifikation af transaktioner med nærtstående parter og identifikation af komplekse transaktioner eller begivenheder.

Ved udvidet gennemgang skal revisor ligeledes være opmærksom på besvigelser. Hvor der er tegn på besvigelser, skal revisor rapportere til relevant niveau. Det kan dreje sig om at kommunikere forhold til den daglige ledelse, bede ledelsen om at vurdere indvirkningen på årsregnskabet og i yderste konsekvens at rapportere ulovlige forhold til relevante myndighed udenfor virksomheden.

Et andet område, er overvejelse af den fortsatte drift. Revisor skal overveje den daglige ledelses vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften. Hvis revisor under sit arbejde identificerer indikationer på at der kan være tvivl om den fortsatte drift, skal den daglige ledelse forespørges om fremtidsudsigter, som vil påvirke virksomheden. På baggrund af disse forespørgsler, skal der ske en vurdering af, om svarene giver tilfredsstillende grundlag for at årsregnskabet kan aflægges under forudsætning af fortsat drift.

Ovenstående arbejdsproces minder i store træk, om de handlinger som foretages i et Review. For at opnå den større sikkerhed, skal der som tidligere beskrevet, udføres 4 supplerende handlinger. Disse handlinger er, indhentelse af udskrift fra tingbog, engagementsforespørgsel, advokatbrev samt indhente dokumentation af indberetninger til Skat. Alle 4 supplerende handlinger skal foretages, såfremt de er mulige at foretage og relevante¹⁸. Såfremt det er relevant, skal der indhentes tingbog, personbog og bilbog pr. balancedagen. Disse udskrifter skal indhentes for at opnå et yderligere bevis for regnskabets aktiver, forpligtelser, eventualforpligtelser og sikkerhedsstillelser. Engagementsforespørgslen indhentes for at opnå et supplerende bevis for likvide beholdninger, og kontrollere det samlede engagement med pengeinstituttet, herunder kontrollere indeståender, værdipapirer, finansielle instrumenter, forpligtelser mv. Engagementsforespørgslen skal indhentes hos alle pengeinstitutter. Hvis en virksomhed har aktive konti i flere pengeinstitutter, kan det kræve, at der skal indhentes flere engagementsforespørgsler. En anden supplerende handling er indhentelse af advokatbrev. Hvis selskabet har en fast advokat, eller der i året har været anvendt en advokat, så skal der på

¹⁸ Standard om udvidet gennemgang af årsregnskaber, der udarbejdes efter årsregnskabsloven, afsnit 43

eller efter balancedagen, indhentes advokatbrev fra virksomhedens advokat. Advokatbrevet skal afklare, om der er retssager, tvister eller lignende forhold som har betydning for årsregnskabet. Den sidste supplerende handling er, at der skal indhentes dokumentation for de indberetninger som er foretaget til SKAT. Der skal indhentes dokumentation for korrekt indberetning af A-skat, Am-bidrag, moms og evt. lønsumsafgift, hvor der skal foretages kontrol af at indberetninger er korrekt registreret, på baggrund af den foreliggende bogføring. Kontrollen af indberetningerne, skal foretages for 3 perioder, hvis dette er muligt. Hvis der er indberetningspligt for færre perioder, skal kontrollen foretages for alle disse perioder.

Såfremt revisor bliver opmærksom på forhold, som indikerer at årsregnskabet indeholder væsentlige fejl, skal revisor foretage yderligere reviewhandlinger, for at sikre at årsregnskabet som helhed ikke indeholder væsentlig fejlinformation. Hvis der er flere forhold som giver anledning til at der skal udføres yderligere handlinger, kan en udvidet gennemgang i nogle situationer komme til at minde meget om en revision.

Ved en udvidet gennemgang skal revisor også forholde sig til efterfølgende begivenheder. Han skal altså foretage overvejelser om begivenheder som indtræffer fra balancedagen til tidspunktet for dateringen af revisors erklæring, som har væsentlig betydning for regnskabet. Der er også krav om at revisionsvirksomheden skal have et kvalitetsstyringssystem, når der afgives en erklæring om udvidet gennemgang. Der er krav om at følge den internationale standard om kvalitetsstyring, ISQC 1. Denne kvalitetsstyring skal sikre, at revisionsvirksomheden og dens medarbejdere overholder den gældende lovgivning samt at de erklæringer som afgives, er passende ud fra de aktuelle forhold.

På baggrund af det udførte arbejde, skal revisor afgive en erklæring på årsregnskabet, med en konklusion som er passende efter årsregnskabsloven. Dette er gældende uanset om den er modificeret eller ej. Når der afgives en umodificeret konklusion, skal den udtrykkes med en positiv konklusion og formuleringen er foruddefineret i standarden, hvor det er anvist at følgende formulering skal anvendes¹⁹:

"baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Erklæringsstandarten om udvidet gennemgang, præciserer desuden, at når der udføres udvidet gennemgang af et årsregnskab, så er det et krav at overholde revisorlovgivningen, herunder også Erhvervsstyrelses erklæringsstandart. Dette har derfor også betydet en opdatering af

¹⁹ [Standart om udvidet gennemgang af årsregnskaber, der udarbejdes efter årsregnskabsloven, afsnit 61.](#)

erklæringsbekendtgørelsen, efter vedtagelsen af udvidet gennemgang. I det erklæringsstandarten er ny, skulle der indføres helt nye afsnit i erklæringsbekendtgørelsen.

Forholdene omkring selve erklæringen om udvidet gennemgang af regnskaber, fremgår af erklæringsbekendtgørelsens § 9 - 11. Heraf fremgår blandt andet, at der skal tages forbehold for regnskabet i samme situationer som ved revision, altså hvis regnskabet indeholder væsentlige fejl og mangler, eller hvis der ikke er opnået tilstrækkeligt revisionsbevis, for at konkludere at regnskabet er uden væsentlig fejlinformation. Såfremt der ikke er taget forbehold skal det direkte fremgå at, erklæringen er uden forbehold²⁰.

Herudover kan revisor afgive supplerende oplysninger, hvis der er forhold som han mener skal påpeges. Der er i erklæringen om udvidet gennemgang, mulighed for at tage supplerende oplysning om forhold i regnskabet, forståelse af udvidet gennemgang og andre forhold. Herunder er det væsentligt at nævne, at supplerende oplysninger om andre forhold, altid skal omfatte situationer, hvor der er sket lovovertrædelser i forbindelse med bogføringsloven, hvis ledelsen kan ifalde erstatnings- eller strafansvar. Der skal desuden afgives supplerende oplysninger, hvis der er overtrædelser af straffe, skatte, afgifts- og tilskudslovgivningen, ligesom overtrædelse af selskabslovgivningen eller tilsvarende lovgivning også skal omtales i en supplerende oplysning. Supplerende oplysninger kan aldrig erstatte et forbehold²¹.

Revision

Før vedtagelsen af den nye erklæringsstandard om udvidet gennemgang og det tidligere lovindgreb, hvor det blev muligt at fravælge revision, var det et krav at alle selskaber skulle revideres. Men kravene til udførelse af revision er løbende blevet ændret. Revision udføres i dag efter de internationale standarder, også kaldet ISA'er. De internationale standarder vedrørende kvalitetsstyring (ISQC) og revision (ISA) blev oversat til dansk i april 2011 og var gældende for revision af regnskaber for perioden 15. december 2010 og senere²². De internationale standarder afløste revisionsstandarterne, RS 1 - RS 800 som tidligere blev anvendt ved revision af selskabsregnskaber. De internationale standarder er udarbejdet af den uafhængige organisation, International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB).

²⁰ Erklæringsbekendtgørelsen § 9

²¹ Erklæringsbekendtgørelsen § 7 stk. 2

²²http://www.fsr.dk/Faglige_informationer/Revision%20og%20andre%20erklæringsopgaver/%20internationale%20standarder%20om%20kvalitetsstyring%20og%20revision%20samt%20yderligere%20krav%20i%20følge%20danske/Oversigt%20over%20ISAer%20udsendt%20siden%202009%20-%20i%20DK%20april%202011

Der er i alt 37 standarder som i dag danner grundlag for revision. Jeg vil i det efterfølgende gennemgå revisionsprocessen overordnet. Gennemgangen vil ikke omfatte alle standarder idet opgavens fokus er på udvidet gennemgang og det er ikke alle standarder som er relevante i denne forbindelse. De væsentligste standarder vil blive omtalt og det væsentligste indhold vil blive fremhævet. Omfanget af revision i forhold til udvidet gennemgang synliggøres også ved at der ved udvidet gennemgang kun er en standard, mens revision efter de internationale standarder som nævnt foretages på baggrund af 37 standarder.

De internationale standarder er vejledninger til, hvordan en revision udføres effektivt. Målet med revisionen er beskrevet i ISA 200, hvor følgende formulering omkring det overordnede mål fremgår:²³

”at opnå høj grad af sikkerhed for, at regnskabet som helhed ikke indeholder væsentlig fejlinformation, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl, således at revisor er i stand til at udtrykke en konklusion om, hvorvidt regnskabet i alle væsentlige henseender er udarbejdet i overensstemmelse med en relevant regnskabsmæssig begrebsramme, og at forsyne regnskabet med en erklæring og kommunikere som krævet af ISA'erne i overensstemmelse med revisors observationer”

Hensigten med revision, er at udføre revisionshandlinger, for at indhente et tilfredsstillende revisionsbevis, som kan danne grundlag for revisors erklæring. Det er revisors mål at indhente tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, så der kan afgives en påtegning uden forbehold eller supplerende oplysninger.

Det fremgår ligeledes af revisionsstandarden, at det tilstræbes at opnå en høj grad af sikkerhed for at regnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation. De internationale standarder kræver, at der anvendes faglige vurderinger og at revisor udviser professionel skepsis under såvel planlægningen som udførelsen, herunder²⁴:

- Identificere og vurdere risiko for væsentlig fejlinformation, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl, baseret på en forståelse af virksomheden og dens omgivelser, herunder virksomhedens interne kontrol.
- Opnår tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for, om der er væsentlige fejlinformationer, ved at udforme og gennemføre passende handlinger som reaktion på de vurderede risici.

²³ ISA 200, 11

²⁴ ISA 200, 7

- Udforme en samlet konklusion om regnskabet baseret på konklusioner, der bygger på det opnåede revisionsbevis.

Specielt punkt 1 adskiller sig fra udførelsen af udvidet gennemgang, hvor det direkte fremgår at interne kontroller ikke testes, som det er tilfældet ved revision²⁵.

Opgavens udførelse:

Ligesom ved udvidet gennemgang, er der krav om at der er en aftale om revisionsopgavens vilkår og forudsætninger, mellem revisor og ledelsen. Dette er beskrevet i ISA 210. Der skal derfor være en beskrivelse af vilkårene for opgaven, så det formaliseres at ledelsen og revisor er enige om premisserne for arbejdet. Dette skal anføres i et aftalebrev eller en anden passende form for skriftlig aftale.

En anden væsentlig standard er ISA 300 som omhandler krav til revision af regnskaber. Af standarden fremgår det at planlægningen af en revision omfatter fastlæggelse af en overordnet revisionsstrategi og en revisionsplan, for at revisionen får det rigtige fokus. I revisionsprocessen bliver der lagt meget vægt på planlægningen og vigtigheden af, at der udføres en god planlægning af opgaven. Derfor foreskriver ISA 300 også at nøglepersoner og opgaveansvarlig partner skal inddrages i planlægningsforløbet. Når der skal fastsættes en revisionsstrategi skal revisor²⁶:

- Identificere de karakteristika ved opgaven, der definerer dens omfang.
- Fastlægge opgavens rapporteringsmål for at kunne planlægge den tidsmæssige placering af revisionen og arten af den nødvendige kommunikation.
- Overveje de forhold, der efter revisors faglige vurdering er betydelig for instruktionen af opgaveteamets indsats.
- Overveje resultaterne af indledende opgaveaktiviteter og, hvor det er aktuelt, overveje, om viden opnået fra andre opgaver, som den opgaveansvarlige partner har udført for virksomheden, er relevant,
- og fastlægger arten, den tidsmæssige placering og omfanget af de ressourcer, der er nødvendige til at udføre opgaven.

Udover revisionsstrategien skal der udarbejdes en revisionsplan, hvor arten, den tidsmæssige placering samt omfanget af de planlagte risikovurderingshandlinger skal fastsættes. Til brug for

²⁵ Standard om udvidet gennemgang af årsregnskaber, der udarbejdes efter årsregnskabsloven, afsnit 3

²⁶ ISA 300, 8

identifikation af risikovurderingshandlinger og yderligere revisionshandlinger, skal ISA 315 og ISA 330 anvendes. Der skal løbende ske opdatering af såvel revisionsstrategien og revisionsplanlægningen, hvis dette bliver nødvendigt i løbet af revisionen.

Ifølge ISA 500 er det et krav at revisor skal udforme og udføre revisionshandlinger, som er passende efter omstændighederne, for at opnå et tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis²⁷. Revisor skal overveje relevansen og pålideligheden af de revisionsbeviser som indhentet i forbindelse med de udførte revisionshandlinger. Handlinger som udføres for at opnå et revisionsbevis kan være, forespørgsler, inspektioner, observationer, bekræftelser, efterregning, genudførelse og analytiske handlinger²⁸. Det er revisors opgave, at opnå et så stærkt revisionsbevis som muligt. Det stærkeste revisionsbevis er hvis informationer understøttes fra kilder som er uafhængige af virksomheden. Forespørgsler er ikke alene en tilstrækkelig handling i forbindelse med revision. Dette er også en væsentlig forskel fra udvidet gennemgang, som baserer sig på forespørgsler og analyser. Som det fremgår af ISA 330 kræves det, at revisor i sin erklæring konkluderer, om der er opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis.

Som nævnt ovenfor kan indhentelse af revisionsbevis opnås på flere måder. Disse handlinger er særskilt anført i standarder for de enkelte områder. ISA 505 omhandler eksterne bekræftelser, som oftest anvendes for at bekræfte balanceposter og disses bestanddele²⁹. Standarden omhandler hvordan revisor skal fremskaffe de mest optimale svar, for at opnå et så stærkt revisionsbevis som muligt. ISA 520 omhandler analytiske handlinger, som også skal medvirke til at opnå et relevant og pålideligt revisionsbevis samt udforme en konklusion om, hvorvidt regnskabet er sammenhængende med revisors forståelse af virksomheden. Analytiske handlinger omfatter blandt andet, at sammenholde forventninger til registreringer og de øvrige sammenhænge. En anden metode til at opnå et revisionsbevis, er ved at udføre stikprøver, som er beskrevet i ISA 530. Målet med at foretage stikprøver ved revision, er at efterprøve populationer, så revisor kan opnå et rimeligt grundlag for at konkludere på den enkelte population³⁰. Det er revisors opgave at fastsætte en passende stikprøvestørrelse, som er acceptabel for at reducere risikoen til et acceptabelt niveau³¹. I forhold til udvidet gennemgang, er dette et at de områder som adskiller sig væsentligt fra revision, idet der som udgangspunkt ikke udføres stikprøver ved udvidet gennemgang.

²⁷ ISA 500, 6

²⁸ ISA 500, A2

²⁹ ISA 500, A1

³⁰ ISA 530, 4

³¹ ISA 530, 7

Ovenstående handlinger, som kan udføres for at opnå et revisionsbevis, er forholdsvis simple at foretage. Men der kan også forekomme situationer, hvor regnskabsposter er fastsat ud fra skøn. Forholdene omkring regnskabsmæssige skøn omtales i ISA 540, revision af regnskabsmæssige skøn, herunder regnskabsmæssige skøn over dagsværdi og tilknyttede oplysninger. Selvom sådanne regnskabsposter kan være vanskelige at vurdere, så er det stadig revisors opgave, at opnå tilstrækkeligt og egnet bevis for, at regnskabsposten er rimeligt værdiansat. Der kan være stor forskel på den usikkerhed der er forbundet med de regnskabsmæssige skøn. Nogle skøn kan foretages uden den helt store risiko, mens andre er forbundet med høj grad af usikkerhed. Nogle af de skøn som er forbundet med størst usikkerhed er beskrevet i standarden³²:

- Regnskabsmæssige skøn vedrørende udfaldet af en retssag.
- Regnskabsmæssige skøn over dagsværdier for afledte finansielle instrumenter, der ikke handles offentligt.
- Regnskabsmæssige skøn over dagsværdier, hvor virksomheden har udviklet en højt specialiseret model, eller hvor der anvendes forudsætninger eller input, som ikke kan observeres på markedet.

Ligesom ved udvidet gennemgang, skal der også foretages en vurdering af efterfølgende begivenheder³³, altså en gennemgang af begivenheder fra balancedagen til datoen for revisors underskrift på erklæringen. Såfremt der er begivenheder som har betydning for regnskabet, skal disse indarbejdes i årsrapporten. Gennemgangen af den efterfølgende periode kan foretages på baggrund af opnåelse af viden om forretningsgange, forespørgsler til ledelsen, gennemgang af referater fra møder og gennemlæsning af seneste periodebalancer³⁴. Revisor skal også foretage en vurdering af den fortsatte drift, som omtales i ISA 570. Det er ledelsens ansvar at aflægge årsrapporten, og derfor også at tage stilling til om virksomheden er going concern. Revisor skal foretage vurdering af, om han er enig med ledelsens i deres valg og revisor skal under hele revisionen have fokus på revisionsbeviser, der kan rejse betydelig tvivl og virksomhedens evne til at fortsætte driften³⁵.

Ovenstående gennemgang har kun omfattet nogle af standarderne som anvendes under en revision, men alle revisionshandlingerne som foretages på baggrund af standarderne, er med til at

³² ISA 540, A3

³³ ISA 560

³⁴ ISA 560, 7

³⁵ ISA 570, 11

sikre, at de reviderede regnskaber er uden væsentlig fejlinformation og dermed medvirke til høj grad af sikkerhed ved revisionen. Når alt dette arbejde er udført, er det revisors opgave, at afgive en erklæring om hans revision. Forholdene omkring afgivelse af erklæringen er omtalt i ISA 700, 705, 706 og den danske erklæringsbekendtgørelse. ISA 700 omhandler revisors ansvar i forbindelse med afgivelse af erklæringen, ligesom den omhandler formalia ved revisors erklæring. ISA 705 og 706 omhandler derimod beskrivelse af, hvordan form og indhold skal være, hvis der er tale om en modificeret konklusion, eller der er supplerende oplysninger³⁶. Erklæringsbekendtgørelsen beskriver hvilke formalia en erklæring skal indeholde og er identisk med den beskrivelse, som har været foretaget under afsnittet om udvidet gennemgang.

Det er blandt andet revisors opgave at sikre at regnskabet er udarbejdet i overensstemmelse med en relevant regnskabsmæssig begrebsramme³⁷. Målet med revisionen er, at udtrykke en positiv konklusion, som ifølge ISA 700, punkt 35 skal formuleres således:

"regnskabet giver i alle væsentlige henseender et retvisende billede i overensstemmelse med den relevante regnskabsmæssige begrebsramme"

Selve formalia omkring erklæringer vedrørende revision, fremgår af erklæringsbekendtgørelsens § 3-8. Udover der skal være en identifikation af at regnskabet er revideret, så minder opbygningen af erklæringen, om erklæringen vedrørende udvidet gennemgang. Der er de samme krav omkring forbehold og supplerende oplysninger. Hvor der enten skal tages forbehold eller oplyses hvis der ikke er taget forbehold. Herudover er der også de samme muligheder for afgivelse af supplerende oplysninger, hvor der kan afgives supplerende oplysninger om forhold i regnskabet, forståelse af revisionen eller supplerende oplysning om andre forhold.

Review

Hvis et selskab har mulighed for at fravælge revision, er det blandt andet muligt, at der i stedet udføres review af regnskabet. Standarden om review er ligesom ISA'erne, udgivet af International Auditing and Assurance Standards Board i International Federation of Accountants (IFAC). Standarden er udarbejdet på engelsk og efterfølgende oversat til dansk af FSR. For review udført på regnskaber der slutter 31. december 2013 eller senere, skal ISRE 2400 (ajourført) anvendes³⁸. ISRE 2400 (ajourført), Opgaver om review af historiske regnskaber,

³⁶ ISA 700, 2

³⁷ ISA 700, 12

³⁸ http://www.fsr.dk/Faglige_informationer/Revision%20og%20andre%20erklæringsopgaver/Andre%20internationale%20standarder/Standarder%20om%20review/100%20-%20ISRE%202400%20ajourført%20februar%202013

omhandler revisors ansvar i forbindelse med gennemgang af regnskaber, hvor revisor ikke er valgt på generalforsamlingen til at udføre revision. Et review efter standarden 2400 (ajourført), er omfattet af begrænset sikkerhed.

Hvis et revisionselskab udfører review efter denne standard, er de også omfattet af kvalitetsstyring under ISQC1. Revisionsfirmaet er pålagt at etablere systemer, som kan sikre, at reviewopgaver ikke accepteres, hvis de ikke er hensigtsmæssige og at opgaven har et fornuftigt formål. Der stilles desuden også krav til, at den opgaveansvarlige partner har de rette kompetencer.

Review efter ISRE 2400 (ajourført) er en erklæringsopgave med begrænset sikkerhed. Det fremgår af standardens afsnit 14, at revisors mål er at:

”opnå begrænset sikkerhed for, om regnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, ved primært brug af forespørgsler og analytiske handlinger, der gør revisor i stand til at udtrykke en konklusion om, hvorvidt revisor er blevet opmærksom på forhold, der har givet revisor grund til at mene, at regnskabet ikke i alle væsentlige henseender er udarbejdet i overensstemmelse med en relevant regnskabsmæssig begrebsramme, og afgive en erklæring på regnskabet som helhed og kommunikere i overensstemmelse med kravene i denne standard”

Opgavens udførelse:

Når revisor skal udføre review, er det et krav, at der indgås aftale med den daglige ledelse om konditionerne for det forestående arbejde. Som det også er gældende ved udvidet gennemgang og ved revision, så skal de aftalte vilkår anføres i et aftalebrev, eller en anden passende form³⁹. Herunder skal det blandt andet fastslås hvem bruger af regnskabet er, identifikation af regnskabsmæssig begrebsramme, revisors ansvar, forventet form af erklæring mv.

Efter der er indgået aftale mellem revisor og ledelsen, kan revisors arbejde påbegyndes. Revisor skal også ved review efter ISRE 2400 (ajourført), fastsætte et passende væsentlighedsbeløb, som kan anvendes til udformning af review handlingerne⁴⁰. Væsentlighedsbeløbet skal løbende genovervejes og ændres, hvis revisor bliver opmærksom på forhold som ville have ændret beløbet fra starten. Væsentlighedsbeløbet fastsættes allerede i planlægningsfasen, hvor revisor også skal opnå en forståelse af virksomheden og dens omgivelser, for at kunne identificere områder, hvor der er størst sandsynlighed for

³⁹ ISRE 2400 (ajourført), afsnit 37

⁴⁰ ISRE 2400 (ajourført), afsnit 44

fejlinformation. Det er i standarden præciseret hvilke områder forståelsen af virksomheden og dens omgivelser skal omfatte⁴¹:

- Relevante brancheforhold, regulering og andre eksterne forhold, herunder den relevante regnskabsmæssige begrebsramme.
- Virksomhedens art, herunder dens aktiviteter, ejerforhold, ledelsesstruktur, investeringer, struktur, mål og strategier.
- Virksomhedens regnskabssystemer og bogføring.
- Virksomhedens valg af regnskabspraksis.

Efter opgavens vilkår er accepteret og der er opnået tilstrækkelig forståelse for virksomheden og dens omgivelser, kan selve udførelsen af opgaven påbegyndes. De udførte arbejdshandlinger omfatter primært forespørgsler og analyser, som skal sikre et tilfredsstillende bevis, herunder behandle alle relevante poster i regnskabet samt have fokus på områder hvor væsentlig fejlinformation kan forekomme. Forespørgsler kan både være til ledelsen eller andre relevante medarbejdere, hvor det kan være relevant. Det er nærmere præciseret i standarden, hvad forespørgslerne skal omfatte. Som nævnt er en anden metode til at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, at udføre analytiske handlinger. Disse handlinger kan variere meget alt efter behov, det kan være simple sammenligninger til at udføre komplekse analyser. Det kan f.eks. være at sammenholde resultater med forventninger eller ikke finansielle oplysninger. Det kan også være at sammenligne nøgletal til branchen generelt. På den måde kan revisor identificere poster som synes usædvanlige og som derfor kræver yderligere fokus. Revisors vurdering af de analytiske handlinger, er baseret på den forståelse der er opnået i planlægningsfasen.

Revisor skal også have fokus på besvigelser, når han udfører review efter ISRE 2400 (ajourført). Hvis revisor opdager eller har mistanke om besvigelser i virksomheden, skal han kommunikere dette til et passende niveau i ledelsen eller en part udenfor virksomheden⁴².

Der er ligeledes krav om at revisor forholder sig til virksomhedens fortsatte drift. Det er stadig ledelsen som udarbejder årsrapporten og dermed vurderer virksomhedens evne til at fortsætte driften. Revisor skal herudfra foretage vurdering af, om ledelsens afdækning af going concern er tilfredsstillende oplyst i regnskabet. Det er ud fra standarden præciseres, at revisors overvejelser omkring den fremtidige drift skal dække samme periode som ledelsen har anvendt

⁴¹ ISRE 2400 (ajourført), afsnit 46

⁴² ISRE 2400 (ajourført), afsnit 52

i deres vurdering⁴³. Det vil sige, at hvis virksomheden har prognoser som dækker en 3 års periode, så skal revisor også forholde sig til denne tidsperiode, og dens indvirkning på den fortsatte drift. Hvis revisor i forbindelse med udførelsen af et review bliver bekendt med begivenheder eller forhold, som kan give anledning til tvivl om virksomhedens evne til at fortsætte driften, skal han foretage forespørgsel til ledelsen omkring fremtidsplaner og vurdere svarene.

Ud fra de foretagne forespørgsler og analyser, skal revisor vurdere det opnåede bevis, for at fastslå indvirkningen på erklæringen. Såfremt regnskabet er aflagt efter en begrebsramme som giver et retvisende billede, skal der desuden overvejes om indhold mv. er i overensstemmelse med begrebsrammen og regnskabet som helhed giver et retvisende billede. Der skal afgives en erklæring med en konklusion uden modifikationer, hvis revisor har opnået begrænset sikkerhed for at regnskabet er retvisende og i alle væsentlige henseender er udarbejdet i overensstemmelse med en relevant begrebsramme⁴⁴. Såfremt revisor ikke kan nå til denne overbevisning skal konklusionen modificeres. Under punkt 86 i ISRE 2400 (ajourført) er der desuden oplysning om hvilke elementer, som skal indgå i en reviewerklæring. Disse punkter minder i store træk om Erklæringsbekendtgørelsens elementer. Det er nemlig under Erklæringsbekendtgørelsens § 12-15 hvor det fremgår hvad en erklæring om review som minimum skal indeholde. Foruden ovenstående forhold omkring konklusionen, skal revisors erklæring blandt andet også indeholde en beskrivelse af ledelsens og revisors ansvar.

Ved afgivelse af review erklæringer, har revisor ligeledes mulighed for at afgive forbehold eller supplerende oplysninger. Forbehold skal ligesom ved revision og udvidet gennemgang tages i de tilfælde hvor regnskabet indeholder væsentlige fejl og mangler, eller der ikke er opnået tilstrækkeligt revisionsbevis. Men til forskel fra revision og udvidet gennemgangen, så er der kun en type supplerende oplysninger. Der er ved review efter ISRE 2400 (ajourført) ikke mulighed for at afgive supplerende oplysninger om eksempelvis ledelsesansvar. Dette betyder at revisor mister muligheden for at rapportere forhold som strider mod revisors tavshedpligt.

Assistance

Når en virksomhed har mulighed for at vælge hvilken erklæring de ønsker på deres regnskab, er et andet alternativ assistance. Hvis revisor udføres assistance med regnskabsopstillingen, skal dette ske efter ISRE 4410 (ajourført), "Opgaver om opstilling af finansielle oplysninger", når

⁴³ ISRE 2400 (ajourført), 53

⁴⁴ ISRE 2400 (ajourført), 73

revisors erklæring dateres 1. juli 2013 eller senere⁴⁵. Denne standard erstatter ISRE 4410 DK, Assistance med regnskabsopstilling og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning.

ISRE 4410 (ajourført) omfatter revisors ansvar, når han assisterer med udarbejdelse og præsentation af historiske finansielle oplysninger. Erklæringer afgivet efter denne standard er uden sikkerhed og revisor skal derfor ikke kontrollere fuldstændigheden og nøjagtigheden af de oplysninger som er tilvejebragt af ledelsen.

Brugeren af regnskabet skal derfor selv vurdere de informationer som er i regnskabet. Det er ligesom ved de øvrige erklæringer, den daglige ledelse som har ansvaret for regnskabet og det grundlag som det er udarbejdet efter. Revisionselskaber der afgiver erklæringer efter denne standard, er også omfattet af ISQC 1, som sikre at der skal etableres et kvalitetsstyringssystem⁴⁶. Det er desuden et krav at revisor overholder de etiske regler, herunder:

- Integritet
- Objektivitet
- Faglig kompetence og fornødent omhu
- Fortrolighed
- Profetionel adfærd og
- Anvendelse af tekniske standarder

Ovenstående etiske regler, er medvirkende til at troværdigheden til revisors arbejde øges, når der foretages assistance med regnskabsopstilling, selvom der ikke afgives en erklæring med sikkerhed. Til forskel fra de øvrige erklæringstyper som er gennemgået, er der heller ikke krav om, at revisor skal være uafhængig i forhold til klienten. Hvis det er tilfældet at revisor ikke er uafhængig ved udførelsen af en assistanceopgave, så er det blot et krav at dette fremgår af erklæringen⁴⁷. Det er væsentligt for regnskabslæseren at få oplyst, hvis revisor ikke er uafhængig, idet han selv skal vurdere validiteten af de informationer som er oplyst i regnskabet.

⁴⁵ http://www.fsr.dk/Faglige_informationer/Revision%20og%20andre%20erklæringsopgaver/Revisionsudtalelser/700%20-%20Erklæring%20om%20opstilling%20af%20FI

⁴⁶ ISRE 4410 (ajourført), A19

⁴⁷ ISRE 4410 (ajourført), 7

Opgavens udførelse:

Der er ingen specifikke krav til den regnskabsmæssige begrebsramme. Standarden omtaler at der både kan anvendes simple virksomhedsspecifikationer eller anerkendte regnskabsstandarder⁴⁸.

Selvom der er tale om en erklæring uden sikkerhed, så er strukturen i arbejdsprocessen meget ens i forhold til de øvrige erklæringer. Der skal være en klar aftale om opgavens forhold og ansvar, hvilket vil være hensigtsmæssigt at dokumentere i et aftalebrev. Herudover skal revisor planlægge opgaven, på en måde så opgaven kan udføres så effektivt som muligt⁴⁹. Revisor skal opnå en forståelse af virksomhedens forretning, driften, regnskabssystemer mv. Det fremgår af standarden, at den forståelse som revisor opnår, er mindre end forståelsen hos den daglige ledelses⁵⁰. Forståelsen skal dog være tilstrækkelig til at revisor kan opstille årsrapporten i overensstemmelse med de fastsatte vilkår for opgaven.

Revisor har til opgave at gennemgå de finansielle oplysninger og sammenholde disse med den opnåede forståelse. Hvis revisor bliver opmærksom på forhold som ikke er nøjagtige eller er ufuldstændige, skal revisor bede den daglige ledelse om at korrigere informationerne. Hvis revisor ikke er enig i de finansielle oplysninger og ledelsen ikke vil ændre oplysningerne, skal revisor fratræde opgaven og samtidig informere den daglige og den øverste ledelse om årsagen til fratrædelsen⁵¹.

Til forskel fra de øvrige erklæringer som er gennemgået, så er assistanceerklæringen ikke omfattet af erklæringsbekendtgørelsen. Erklæringsbekendtgørelsen omhandler udelukkende erklæringer med sikkerhed. Kravene til indholdet af revisors erklæring efter ISRE 4410 (ajourført) findes i standarden. Heraf fremgår blandt andet at de finansielle oplysninger er opstillet på baggrund af de oplysninger den daglige ledelse har tilvejebragt og beskrivelse af ledelsens ansvar. Som anført i det foregående, skal revisor fratræde opgaven, hvis ledelsen ikke aflægger regnskabet tilfredsstillende. Derfor er der heller ikke mulighed for at afgive forbehold eller supplerende oplysninger når revisor afgiver en assistanceerklæring.

Sammenfatning af erklæringer

I de foregående afsnit, er de forskellige typer af erklæringer gennemgået, som er mulige at vælge for selskaber omfattet af regnskabsklasse B, herunder de væsentligste karakteristika for

⁴⁸ ISRE 4410 (ajourført), 10

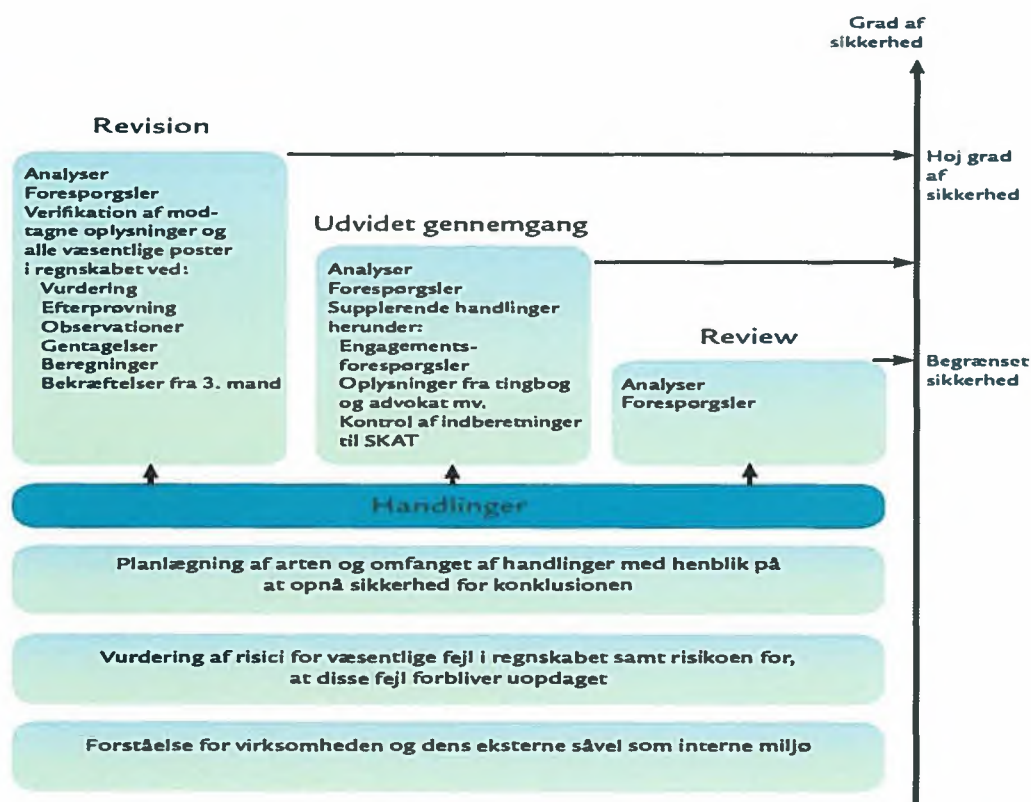
⁴⁹ ISRE 4410 (ajourført), A22 - A23

⁵⁰ ISRE 4410 (ajourført), A 43

⁵¹ ISRE 4410 (ajourført), A 31-35

den enkelte erklæring. Graden af sikkerhed øges i takt med typen af handlinger forøges og arbejdet bliver mere dybdegående. Som det fremgår af nedenstående model minder selve arbejdsprocessen meget om hinanden, uanset om der foretages review, udvidet gennemgang eller revision. I dette afsnit vil jeg synliggøre de væsentligste forskelle på revisors arbejde imellem de forskellige erklæringstyper.

Assistance efter ISRE 4410 (ajourført) er holdt udenfor i denne sammenholdelse. Der er her tale om en erklæring som adskiller sig væsentligt i forhold til de øvrige, idet den er uden sikkerhed.

Figur 4 - arbejdsprocesses ved revisors erklæringsarbejde

Figur 4 viser en overordnet beskrivelse af arbejdsprocessen i forbindelse med afgivelse af en af de anførte erklæringer. Figuren viser, at alle handlinger som foretages, er medvirkende til at øge graden af sikkerheden. Ligesom det fremgår af figuren, at der er forskel på den sikkerhed der opnås ved de tre typer af erklæringer. Der skelnes mellem høj grad af sikkerhed ved revision og begrænset sikkerhed ved review, her imellem ligger udvidet gennemgang.

Som det fremgår af den foregående gennemgang, så skal der mellem klient og revisor, foretages en klar aftale omkring opgavens præmisser, uanset om der er tale om review, udvidet gennemgang eller revision. Når selve opgaveaccepten er gennemført tilfredsstillende og der er indgået en aftale, kan opgaven påbegyndes. Der skal indledningsvis opnås en forståelse af

virksomhedens interne og eksterne forhold. Herudfra skal revisor vurdere risikoen for væsentlige fejl i regnskabet samt planlægge arten og omfanget af de handlinger som skal foretages. Her adskiller udvidet gennemgang og review sig fra revision, idet der ikke stilles krav til opnåelse af den samme dybdegående viden om interne kontroller. Ved revision foretages der test af kontroller såfremt der er velfungerende kontrollere i virksomheden. Derfor kræver det også en større indsigt i virksomhedens systemer og arbejdsrutiner. Dette fremgår også af erklæringsstandarten omkring udvidet gennemgang, som positivt gør opmærksom på, at revisor opnår mindre sikkerhed for, at årsregnskabet er uden fejlinformation, end ved udførelse af revision efter de internationale standarder⁵².

Til forskel for revision, baserer review og udvidet gennemgang sig ikke på test af kontroller, når dette er muligt. Her indhentes de ønskede beviser primært på baggrund af forespørgsler og analyser, ud fra den generelle viden om virksomheden.

Den generelle opnåelse af viden omkring virksomheden og dennes omgivelser, opnås primært i planlægningsfasen, hvor der også foretages identifikation af risiko for fejlinformation og hvor omfanget af de handlinger som skal foretages også fastlægges. Men der er tale om en dynamisk proces som løbende skal opdateres såfremt der sker ændringer.

I forbindelse med planlægningen skal der også fastsættes et væsentlighedsbeløb, uanset hvilken type af erklæring der afgives. Der skal ud fra nogle definerede benchmarking eller beregninger, fastsættes et væsentlighedsbeløb for årsregnskabet som helhed. Dette væsentlighedsbeløb skal anvendes ved udformningen af handlinger og vurderingen af resultatet af disse handlinger. Der er ikke forskel på opgørelsen af væsentlighedsbeløbet, i forhold til de enkelte erklæringer. Fejlinformation skal betragtes som væsentlige, hvis de med rimelig sandsynlighed, enkeltvis, eller samlet påvirker de økonomiske dispositioner, som brugerne kan foretage, på baggrund af årsregnskabet. Det kan derfor også konkluderes, at vurderingen af hvad der er væsentligt for regnskabet ikke påvirkes af erklæringstype og graden af sikkerhed.

Som tidligere nævnt så er standarden omkring udvidet gennemgang udarbejdet på baggrund af ISRE 2400 (ajourført)⁵³, hvorfor arbejdet for at opnå begrænset sikkerhed primært består af forespørgsler og analyser. Disse review handlinger tager udgangspunkt i ledelsens oplysninger, uden der nødvendigvis er foretaget en kontrol eller verificering af oplysningerne. Review handlingerne kan dog resultere i, at der opnås en betydelig usikkerhed, så det er nødvendigt at

⁵² Erklæringsstandard om udvidet gennemgang, afsnit A3

⁵³ http://www.fsr.dk/Faglige_informationer/Revision%20og%20andre%20erklæringsopgaver/Udvidet%20Gennemgang/100%20-%20Standard%20om%20udvidet%20gennemgang%20-%202022_04_2013

foretage yderligere handlinger for at opnå en tilfredsstillende sikkerhed. Selvom der som udgangspunkt ikke foretages bekræftelser og kontrol af de foretagne forespørgsler og analyser, er disse handlinger tilstrækkelige for at der opnås en begrænset sikkerhed for at årsrapporten ikke indeholder væsentlig fejlinformation. Den yderligere sikkerhed som opnås i forbindelse med udvidet gennemgang opnås ved at der foretages 4 supplerende handlinger;

- Indhente udskrift fra tingbog, personbog og bilbog pr. balancedagen.
- Indhente engagementsbekræftigelser pr. balancedagen.
- Indhente advokatbrev
- Indhente dokumentation fra SKAT vedrørende indberetninger af A-Skat, Am-bidrag, moms og evt. lønsumsafgifter.

Disse 4 supplerende handlinger skal altid foretages hvis de er mulige, dette er uden betydning af om revisor finder det uvæsentligt. Dette adskiller sig også fra revision, hvor det f.eks. er muligt at afvige fra at udsende engagementsbekræftelse eller advokatbrev, hvis disse handlinger ikke vurderes at give revisionen værdi.

Høj grad af sikkerhed opnås udelukkende ved revision, hvor der som allerede nævnt, opnås en mere dybdegående forståelse af virksomhedens regnskabssystemer, procedurer mv. Selve kontrollen af de væsentlige poster kan også foretages ved forespørgsler eller analyser, men til forskel fra review og udvidet gennemgang skal data kontrolleres og efterprøves. Typisk vil kontrol af væsentlige oplysninger blive verificeret ved følgende handlinger;

- Vurderinger
- Efterprøvning
- Fysisk kontrol
- Observationer
- Efterregning
- Bekræftelser fra 3. mand

I praksis kan det nævnes, at der ved udførelsen af en revision kan foretages fysisk kontrol af et varelagers tilstedeværelse og fuldstændighed, udsendes saldomeddelser for at kontrollere tilstedeværelsen, nøjagtigheden og værdiansættelsen, eller foretager billagskontrol for at kontrollere tilstedeværelsen og nøjagtigheden. Disse revisionshandling er ofte medvirkende til at skabe nogle stærke revisionsbeviser, som medvirker til en erklæring med høj grad af sikkerhed.

En anden væsentlig forskel er kravene til kommunikation med den daglige ledelse. Ved revision er der et ufravigt krav om at kommunikation med ledelsen skal foretages via en revisionsprotokol. Dette fremgår af revisorlovens § 20, hvor det er anført, at revisor er pålagt at udarbejde en revisionsprotokol, hvis der er foretaget revision på årsregnskabet. Af samme § fremgår det, at såfremt revision udføres efter Erhvervsstyrelsens standart om udvidet gennemgang, er der ikke krav til udarbejdelse af en revisionsprotokol. Forholdet omkring krav til kommunikation med den daglige ledelse afviger ikke fra review og udvidet gennemgang, men den væsentlige forskel ligger i, at der ikke er krav om en revisionsprotokol. Både i ISRE 2400 (ajourført)⁵⁴ og erklæringsstandarten om udvidet gennemgang⁵⁵, fremgår det, at revisor skal kommunikere rettidigt til den daglige ledelse, hvor oplysninger er tilstrækkeligt vigtige. Der fremgår ikke specifikke krav til hvordan kommunikationen skal være, når der afgives erklæring omkring review eller udvidet gennemgang. I nogle tilfælde vil det være tilstrækkeligt med mundlig kommunikation, men i andre tilfælde vil der være behov for skriftlig kommunikation. I praksis vil denne kommunikation kunne foretages via et managementletter.

Alt revisors arbejde skal slutligt udmunde i en erklæring på baggrund af den indhentede revisionsdokumentation. Selve opbygningen og indholdet, minder i store træk om hinanden, uanset om der er tale om revision, review eller udvidet gennemgang. I erklæringen skal revisor konkludere på det udførte arbejde, om regnskabet er udarbejdet i henhold til lovgivningen og om det giver et retvisende billede af virksomhedens aktiver, passiver og finansielle stilling. Men den væsentligste forskel ligger i at der ved såvel revision som ved udvidet gennemgang som udgangspunkt, afgives en umodificeret konklusion med en positiv formulering, som angivet nedenfor;

"På grundlag af det udførte arbejde er det vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 20xx samt af resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret 1. januar - 31. december 20xx i overensstemmelse med årsregnskabsloven."

Ved et review er der derimod som udgangspunkt en negativ formuleret konklusion, hvor det fremgår at;

"Ved det udførte review er vi ikke blevet bekendt med forhold, der giver os grund til at mene, at årsregnskabet ikke giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2014 samt af resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2014 i overensstemmelse med årsregnskabsloven."

⁵⁴ ISRE 2400 (ajourført), afsnit 42

⁵⁵ Erklæringsstandarten om udvidet gennemgang, afsnit 28

De nævnte forskelle vil danne grundlag for den efterfølgende analyse og vurdering af berettigelsen af udvidet gennemgang som et alternativ til revision.

Revisors ansvar

Revisors ansvar og arbejde, består overordnet i at udtrykke en konklusion om det udførte arbejde. De førnævnte erklæringer (revision, udvidet gennemgang og review) er alle omfattet af en række bestemmelser i såvel revisorloven som erklæringsbekendtgørelsen. Herunder kravet om at revisor skal udføre sit arbejde efter god revisionsskik. Dette indbefatter, at revisor skal udvise integritet, objektivitet, fortrolighed, professionel adfærd, professionel kompetence og fornødent omhu ved udførelse af opgaver⁵⁶. Denne del af revisors ansvar i identisk for alle de omtalte erklæringer med sikkerhed.

Når revisor udfører revision efter de internationale standarder, afgives en erklæring med høj grad af sikkerhed for at regnskabet i alle væsentlige henseender giver et retvisende billede. Denne sikkerhed opnås ved udførelse af de handlinger, som er beskrevet i de tidligere afsnit. Ved at afgive en erklæring påtager revisor sig en risiko for at ifalde erstatnings- disciplinær og strafansvar. Hvis det efterfølgende viser sig, at virksomhedens regnskab er behæftet med fejl som revisor retsligt burde have opdaget, uden dette er påtalt i erklæringen, vil det kunne resultere i ansvar fra revisors side. Dette må også antages at have en hvis betydning for virksomhedens interessenter, for hvis et regnskab er fejlbehæftet uden revisor har opdaget det, så vil kreditorerne have mulighed for at søge eventuelle tab godtgjort hos revisor eller via dennes ansvarsforsikring.

Revisor vil som udgangspunkt være ansvarlig for tab, som er fremkommet som følge af revisors fejl eller manglende arbejde. Eller som ville være undgået, hvis revisor havde udført sit arbejde tilstrækkeligt og med den nødvendige omhu. Altså vil revisor ikke blive erstatningsansvarlig, hvis arbejdet er udført i overensstemmelse med de internationale standarder, men der er fejl som revisor ikke har opdaget. Idet revision blandt andet foretages på baggrund af stikprøver, opnås der ikke en 100% sikkerhed for at der ikke er fejl i regnskabet, hvorfor revisor ikke vil have et erstatningsansvar hvis han har foretaget de fornødne handlinger og har dokumenteret sit arbejde tilstrækkeligt. Kravene til revisors arbejde, når der udføres revision efter de internationale standarder, gør dog, at revisor bør opdage størstedelen af de fejl som kan opstå i et regnskab.

⁵⁶ Revisorlovens § 16, stk. 1

I forhold til såvel udvidet gennemgang som review, så er kravene til revisors arbejde væsentligt anderledes end ved revision. Ansvar for revisors arbejde adskiller sig ved forskellen i de standarder som arbejdet udføres efter. Idet revisors arbejde, ved afgivelse af en erklæring om revision, er væsentlig mere gennemgribende, end når der udføres udvidet gennemgang eller review, så vil det også have betydning for erstatningsansvaret. For idet revisor har mindre krav til det arbejde som skal udføres ved udvidet gennemgang og review, så vil erstatningsansvaret kun omfatte det arbejde som revisor burde have udført. Der vil dermed være større risiko for at revisor ikke opdager fejl i regnskaber hvor der er udført udvidet gennemgang eller review, også selvom arbejdet er udført i henhold til de respektive standarder.

Med hensyn til revisors ansvar anses udvidet gennemgang og review under et. Arbejdshandlingerne er i store træk ens, dog med undtagelse af de 4 supplerende handlinger. Revisors ansvar ved afgivelse af en erklæring om udvidet gennemgang, afviger derfor også kun i situationer, hvor revisor ikke har udført de supplerende handlinger korrekt og i henhold til den gældende standard.

Forventningskløften og udvidet gennemgang

Forventningskløften

Forventningskløften er ofte et meget centralt område, når revisors arbejde diskuteres. De seneste års "finanskrise" har blandt andet medvirket til øget fokus på revisors arbejde. Der har været flere konkurser de senere år, hvor revisor bliver gjort ansvarlig, fordi 3. mand mener at der ikke har været foretaget det fornødne arbejde eller modificeret erklæringen. Men som det er nævnt i det foregående afsnit, så kræver det at revisor ikke har udført sit arbejde efter de foreskrevne standarder og lovgivningen, hvis der juridisk skal være et ansvar hos revisor. For at inddrage revisor, er det essentielt, at der er en forståelse for revisors arbejde og de forskelligheder der er på revisors erklæringer. Som det tidligere er nævnt, så er revisors opgave som udgangspunkt udelukkende at afgive en erklæring på regnskabet, hvorimod det er ledelsens ansvar at opstille årsrapporten.

Det forhold at der er flere erklæringer, gør selvfølgelig at 3. mand har endnu vanskeligere ved at vurdere hvad revisors ansvar omfatter. I den generelle teori om revisors arbejde er forventningskløften et tilbagevendende tema, hvor revisor ikke lever op til de forventninger, som den enkelte bruger af regnskabet har. Selve udtrykket "forventningskløften" beskriver problematikken meget godt, da der er tale om manglende overensstemmelse imellem to parter opfattelse.

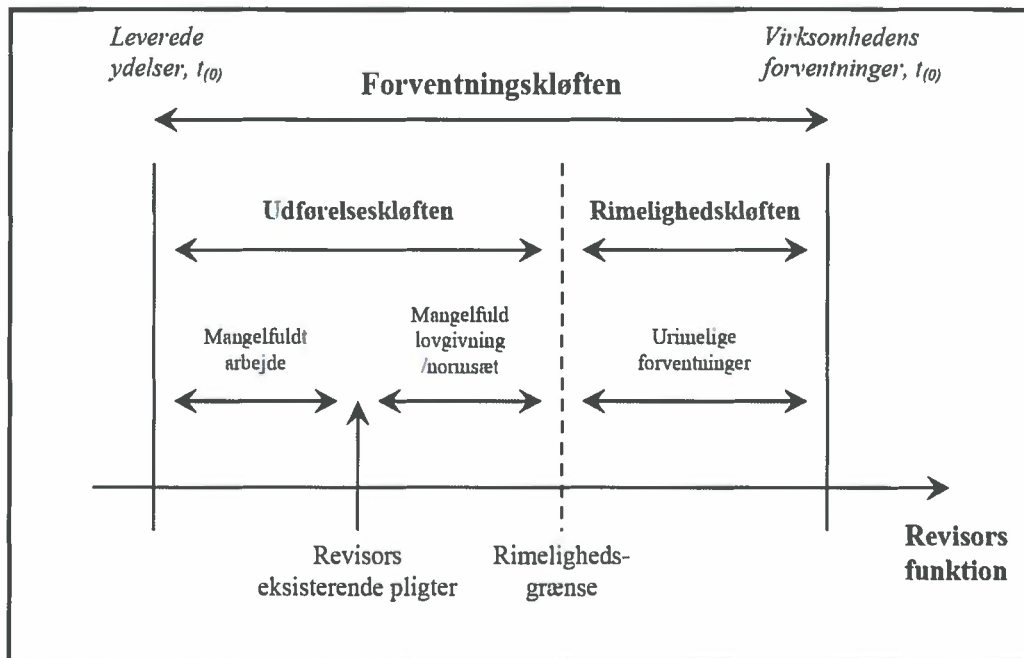
Teorien omkring forventningskløften går mange år tilbage⁵⁷, men der har specielt de seneste år været øget opmærksomhed på forventningerne til revisors arbejde. Teoretisk set opstår der en forventningskløft, når revisor ikke kan udarbejde en erklæring som sikre et 100% korrekt regnskab eller hvor regnskabsbrugerne ikke har et fuldstændig viden om revisors arbejdsopgaver, ansvar mv. Brugere af regnskabet anvender regnskabet som beslutningsredskab i mange situationer og hvis de forventer, at regnskabet er uden fejl, så kan der være en uoverensstemmelse mellem forventninger og det faktiske produkt.

Brenda Porter

En af de personer som beskæftiger sig med fortolkning af begrebet "forventningskløften", er Brenda Porter. Fortolkningen af teorien tager udgangspunkt i den forskel der er mellem de ydelser revisor leverer og den forventning samfundet har til revisors arbejde. Denne sammenhængen er også væsentlig i den situation hvor 3. mand skal vurdere et regnskab, hvor revisor har afgivet en erklæring om udvidet gennemgang.

⁵⁷Principels of External Auditing, Brenda Porter, side 119

I det efterfølgende er nedenstående model gennemgået, for at opnå en teoretisk tilgang til de overvejelser som opstår, når revisor erklærer sig på et årsregnskab:

Figur 5 - Forventningskløften iflg. Brenda Porter

Ifølge Brenda Porter er der, som det fremgår af ovenstående model, en kløft mellem den leverede ydelse og samfundets forventninger. Denne kløft, eller forskel, kan så opdeles i en udførelseskløft og en rimelighedskløft.

For det første er der en udførelseskløft, som igen opdeles i to områder. Det første område er defineret som den situation hvor revisors arbejde er mangelfuldt. Altså i de situationer hvor revisor ikke efterlever de normer som lovgivningen og standarderne kræver. I figuren er dette markeret med en lodret pil, som indikerer at den første del af udførelseskløften omfatter revisors eksisterende pligter. Som tidligere nævnt er dette situationer hvor revisor ikke udfører det arbejde som retligt kan forventes fra omverden. Selvom revisor betragtes som offentlighedens tillidsrepræsentant, der en systematiseret kvalitetskontrol af branchen og der er standarder som skal sikre ensartet arbejde, så er der ikke en garanti for at revisors arbejde er uden fejl⁵⁸.

Den anden del af udførelseskløften er karakteriseret som "mangelfuld lovgivning/normsæt" og her er det ikke opfattelsen hos de enkelte parter, som er medvirkende til at skabe afstanden

⁵⁸ <http://erhvervsstyrelsen.dk/pressesoeg/524379/5>

mellem forventningerne. Her omfattes den utilstrækkelighed som lovgivningen kan medvirke til, som en faktor der øger kløften mellem revisors ydelser og samfundets opfattelse.

Mellem udførelseskløften og rimelighedskløften, er der en adskillelse som benævnes rimelighedsgrænsen. Denne grænse synliggør at den efterfølgende kløft, er en såkaldt rimelighedskløft, hvor der er urimelige forventninger fra omverden som er årsagen til at der opstår en uoverensstemmelse mellem den leverede ydelse og forventningerne. Denne uoverensstemmelse mellem forventninger, kan skyldes manglende forståelse for hvad revisionsydelserne omfatter og forståelse af den regulering som revisor skal efterleve. Der er også situationer hvor omverden har urimelige forventninger, det kan være i situationer hvor det forventes at et regnskab med en erklæring fra revisor er uden fejl.

For at komme denne rimelighedskløft i møde, vil det kræve at omverden for en øget forståelse for revisors arbejde, hvilket kan opnås ved øget dialog og synliggørelse af hvad revisors arbejde består i og hvilket ansvar revisor har.

Forventningskløften i forhold til udvidet gennemgang

Begrebet omkring forventningskløften, omhandler teoretisk set alle de ydelser revisor foretager. Men specifikt i relation til denne afhandling er problemstillingen meget central. De mange typer af erklæringer, medvirker til større ugenomsigtighed for omverden, ligesom kravene til revisors arbejde øges gennem skærpende regulering. Når der udarbejdes en erklæring om udvidet gennemgang, med en konklusion som i store træk minder om konklusionen ved revision, hvor der er en positiv formuleret konklusion, så stiller det endnu større krav til revisor for at mindske den forventningskløft der kan opstå i forhold til omverden. For at mindske den forventningskløft som kan opstå, vil den dialog og information som er mellem revisor og brugerne af regnskabet, blive endnu mere vigtig.

Som teorien omkring forventningskløften også beskriver, så skyldes de overensstemmelser som opstår ikke udelukkende samfundets manglende indsigt. Der er flere forhold som tilsammen er med til at skabe den samlede forventningskløft, men det største ansvar for at mindske kløften, må ligge på revisor, idet det er ham der har den fornødne indsigt i lovgivningen. Hvis omverden skal have større forståelse for revisors arbejde, vil det kræve, at revisor bliver mere informerende omkring sit arbejde. Herunder at der skabes et fokus på at der er forskel på typen af revisors arbejdsopgaver.

Regnskabets brugere

Væsentligste interesser

For at vurdere om udvidet gennemgang har en fremtid i sin nuværende form, er det væsentligt at se på, hvilke interesser der har størst betydning for virksomhederne og deres årsregnskaber og se hvilke krav de har til den sikkerhed der er for regnskabets oplysninger. Selvom det som udgangspunkt er ledelsens eget valg hvilket erklæring de vælger, såfremt lovgivningen tillader det, så kan omverden have nogle krav som de ønsker opfyldt for at et årsregnskab har den fornødne troværdighed.

Som det tidligere er gennemgået så har alle virksomheder i regnskabsklasse B mulighed for at vælge revision eller udvidet gennemgang. Jeg vil i dette afsnit foretage en gennemgang af de karakteristika der er ved virksomheder i regnskabsklasse B, samt gennemgå de væsentligste interesser, herunder hvilke forventninger og krav de måtte have til regnskabet.

Karakteristik af virksomheder i regnskabsklasse B

Som det er gennemgået i den foregående teori, så er virksomheder som er omfattet af regnskabsklasse B, selskaber som i to på hinanden følgende år ikke overskrider en balancesum på 36 mio. kr., en nettoomsætning på 72 mio. kr. og et gennemsnitligt antal ansatte på 50 i løbet af året⁵⁹. Selskaber som er omfattet af regnskabsklasse B benævnes ofte som "små virksomheder" og en stor del af virksomhederne i regnskabsklasse B er også såkaldte ejerledede⁶⁰, hvor der ikke er en større ejerkreds og hvor ejeren er væsentligt involveret i den daglige drift. Denne antagelse har været et af de centrale punkter, lige siden forholdene omkring revisionspligten blev et fokuspunkt. Tilbage i 2005 udarbejdede Erhvervsstyrelsen en rapport om revisionspligten for små virksomheder, hvori det blandt andet fremgik at 60% af alle selskaber i regnskabsklasse B var ejer ledede og 64% af disse kun havde en kapitalejer⁶¹. Derfor er dette kendetegn også et af de helt centrale forhold, når det er vurderet at der har været et behov for at lempe revisionspligten.

Virksomheder i regnskabsklasse B, er ofte kendetegnet ved at der er forholdsvis simple forretningsgange, eller det er enkelte personers rutiner som agerer forretningsgange i

⁵⁹ Årsregnskabslovens § 7, stk. 2

⁶⁰ <http://www.cbs.dk/cbs-news-da/1867/nyt-forskningscenter-optimere-potentialet-ejerledede-virksomheder>

⁶¹ Rapport om revisionspligten for B-virksomheder (små selskaber), side 15

virksomhederne. Ofte er der ikke en bestyrelse, ellers består bestyrelsen af familiemedlemmer og evt. en advokat⁶².

Virksomheder som er omfattet af regnskabsklasse B, køber sig ofte til andre ydelser end selve revisionen. Ofte er det revisor som foretager assistance med opstilling af årsrapporten og derved også opnår en del af revisionsbeviset i forbindelse med denne assistance⁶³. Dette forhold er også medvirkende til at revision i mindre virksomheder, ikke på samme måde betragtes som nødvendigt. Hvis der er forhold som er kritisable, vil revisor i mange tilfælde også blive opmærksom på disse i forbindelse med regnskabsudarbejdelsen. I større selskaber, er der en opfattelse af, at der er flere interessenter som påvirkes af regnskabets informationer.

Politikerne har med deres ønske om at lempe revisionspligten også tilkendegivet at der stadig er behov for revisors kontrol og høje grad af sikkerhed i tilfælde hvor der er mange interessenter. Men samtidig er der også virksomheder som ikke har samme behov fra omverden. Som det er nævnt er en stor del af virksomhederne i regnskabsklasse B ejerledede, det betyder at beslutninger træffes af en enkelt eller få personer. Meget af den rådgivning som kunden får, er gennem revisor som har en indgående kendskab i virksomhedens forhold.

Virksomhedens interessenter

Når man taler om en virksomheds interessenter eller regnskabsbruger, kan man opdele disse i en koalition af interne og eksterne interessenter⁶⁴. De interne interessenter er ejerne, ledelsen og medarbejderne, mens de eksterne interessenter omfatter en del flere. De interne og eksterne interessenter har ofte modstridende interesser, de interne interessenter har i forhold til valg af erklæring, ofte et mere økonomisk perspektiv, hvorimod de eksterne generelt har mere fokus på sikkerhed og troværdighed.

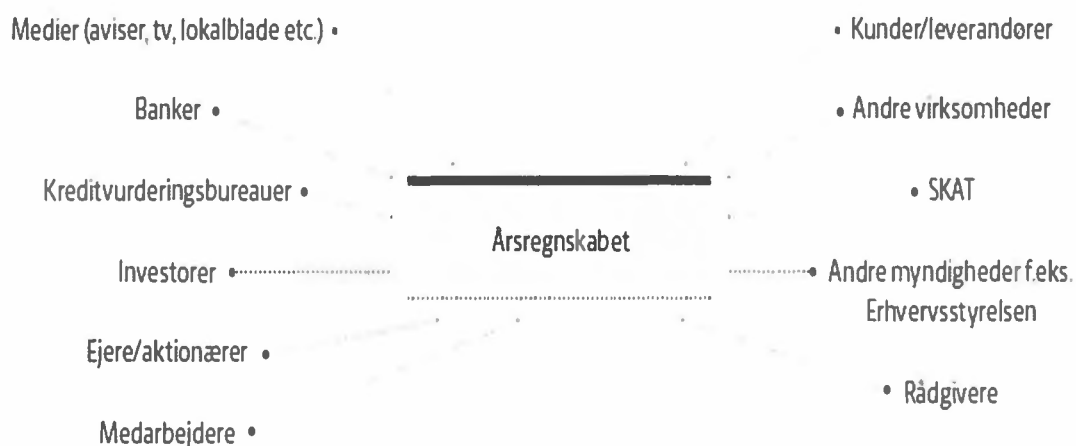
Jeg vil i den efterfølgende gennemgang koncentrere mig om virksomhedens eksterne interessenter, idet det er deres beslutninger som virksomheden ikke direkte kan påvirke. Derfor er det også essentielt at se hvilke regnskabsbrugere som virksomheden er mest afhængig af.

⁶² <http://www.pwc.dk/da/revision/udvidet-gennemgang-virksomheds-typer.jhtml>

⁶³ Revisorgruppen FACIT - udvidet gennemgang i stedet for revision.

⁶⁴ Økonomistyring og budgettering som ledelsesform, side 16

Jeg vil i det efterfølgende foretage en gennemgang af de væsentligste interessenter for virksomheder som er omfattet af regnskabsklasse B. Nedenfor er en figur som viser virksomhedens væsentligste interessenter i forhold til regnskabet;

Figur 6 - FSR - Revision og årsregnskaber (hvem bruger regnskaberne?)

Som nævnt ovenfor har jeg valgt at betragte ejere og medarbejdere som interne interessenter, hvorfor disse ikke medtages i den efterfølgende gennemgang. Herudover er der også andre interessenter som jeg har vurderet ikke er væsentlige for virksomhedens valg af erklæring. Generelt er mindre virksomheder omfattet af regnskabsklasse B ikke specielt interessante for medierne også selvom der måske nok vil være fokus på revisors arbejde, hvis der sket væsentlige skaldaler i virksomheden. På baggrund af denne antagelse, mener jeg ikke at medierne er væsentlig i denne sammenhængen. Jeg har også valgt at den efterfølgende gennemgang ikke omfatter, andre virksomheder samt andre offentlige myndigheder, foruden SKAT. Disse er vurderet at være uden betydning for virksomhedens valg af erklæring.

Nedenfor gennemgås de væsentligste regnskabsbrugere, for at vurdere om de har væsentlig betydning for ledelsens valg af erklæring.

Banker:

Såfremt der er opnået finansiering gennem et pengeinstitut, så må det antages, at disse har en interesse i at regnskabet er så troværdigt som muligt. Mange kreditter og lån optages blandt andet på baggrund af regnskaber, hvorfor pengeinstitutterne også må have en holdning til hvilken grad af sikkerhed de vil acceptere. Ud fra disse betragtninger er det vurderet at virksomhedens pengeinstitut er en væsentlig regnskabsbruger.

Investorer:

Som tidligere nævnt er mindre virksomheder ofte ejer ledede og med få aktionærer. Der er derfor typisk heller ikke så stor udskiftning i ejerkredsen. Hvis der kommer udefrakommende investorer, kan det godt tænkes, at de ønsker en så høj sikkerhed på regnskabet som muligt. Men jeg anser dog stadig denne type af interessenter som forholdsvis uvæsentlig, når virksomheder skal vælge erklæring i mindre virksomheder. Men det er en type af regnskabsbrugere som i fremtiden kan få større betydning.

Kunder/leverandører:

Virksomheder som deltager i større licitationer, kan muligvis få stillet krav om revision, for at kunderne opnår øget sikkerhed for gennemførelsen af en eventuel opgave. For mindre kunder eller leverandører, har det formentlig ingen betydning om hvilken erklæring der er på regnskabet. Men for større kunder som måske ikke har det store kendskab til virksomheden, så er den officielle årsrapport, en af de få steder hvor der kan indhentes information om virksomheden. En blåstempling fra revisor vil muligvis være et afgørende incitament i nogle beslutninger.

Der er i 2014 udarbejdet en medlemsundersøgelse af Dansk Erhverv, hvor følgende spørgsmål er stillet til medlemmerne⁶⁵;

"Har du på baggrund af et regnskab eller kreditinformationer givet afslag på tilbud eller takket nej til en kunde/leverandør indenfor de seneste 12 måneder?"

Af de adspurgte var de ca. hver femte som svarede ja til spørgsmålet, hvilket viser at selve regnskabet har en værdi for kunder og leverandører. Selvom undersøgelsen ikke udelukkende omfatter virksomheder omfattet af regnskabsklasse B, så siger den noget om at kunder og leverandører kan have betydning for ledelsens overvejelser i forhold til valg af erklæring.

SKAT:

Når et selskab indberetter sin selvangivelse, skal der på selvangivelsen påføres, om der har været bistand fra en revisor, herunder om årsrapporten er forsynet med en revisorerklæring⁶⁶. Hvis dette er tilfældet, skal det også oplyses hvilke type erklæring der er afgivet. Hvordan SKAT ser på de forskellige erklæringer, er ikke undersøgt i denne opgave, men det antages at SKAT ikke lægger afgørende vægt på erklæringstypen, når de udvælger regnskaber til gennemgang.

⁶⁵ Dansk Erhvervs medlemsundersøgelse, februar 2014. n=537

⁶⁶ Selskabsselvangivelsen 2013 (SKAT)

SKAT har de seneste år haft en intention om at skabe mere åbenhed omkring kontrolsager⁶⁷. Hvis typen af revisors erklæring har betydning for udvælgelsen af regnskaber, kunne det også tænkes at dette var offentliggjort.

Men det må samtidig forventes, at SKAT har et ønske om, at de indberetninger som ligger til grund for opgørelsen af de skattepligtige resultater mv. er opgjort så troværdigt som muligt. Men SKAT har de seneste år foretaget færre og færre kontroller af virksomheder. For at synliggøre dette, kan det nævnes, at der i 2013 blev gennemført 24.088 kontroller af virksomhedernes regnskaber, hvorimod der i 2004 blev foretaget 168.843 kontroller⁶⁸. Denne udvikling kan medvirke til at virksomhederne med tiden ikke anser revisors arbejde som nødvendigt, hvis der ikke er konsekvenser ved fejl i regnskabet. Hvis SKAT i deres kontrolarbejde kan se forskelle i kvaliteten alt efter hvilken erklæring der er afgivet, så vil det være nærliggende, at deres kontrol tog udgangspunkt i de selskaber hvor der er afgivet erklæring med den laveste sikkerhed, eller alternativt hvor der ikke er afgivet en erklæring. Hvis der i fremtiden sker en øget kontrol, med denne tilgang, så vil det kunne få betydning for erklæringsvalget. Men som den nuværende situation er, så vurderes det at Skat's kontrolarbejde, ikke er tilstrækkeligt omfattende til at have væsentlig betydning for erklæringsvalget.

Rådgivere:

Andre eksterne rådgivere kunne være personer som har ekspertviden om netop det område, den enkelte virksomhed befinder sig indenfor. Her er det min umiddelbare vurdering at det ikke er regnskabsstallene som har det primære fokus, hvorimod forretningsgange mv. formentlig vil have mere fokus.

Væsentligste interessenter:

Ud fra foregående gennemgang af virksomhedens interessenter, er det min vurdering, at de væsentligste regnskabsbrugere for virksomheder omfattet af regnskabsklasse B, er pengeinstitutterne samt kunder og leverandører. Jeg har dog valgt at den efterfølgende analyse udelukkende skal omfatte virksomhedernes pengeinstitutter, idet det vurderes at de har den største betydning for valg af erklæringer.

Som den foregående analyse viste, har årsregnskabet og derved revisors arbejde, også betydning for kunder og leverandører. Men det er dog vurderet at disse regnskabsbrugere ikke har de samme kompetencer som pengeinstitutter, til at vurdere de forskellige typer af erklæringer. Det videre arbejde vil derfor udelukkende omfatte pengeinstitutternes betydning

⁶⁷ <https://www.skat.dk/SKAT.aspx?old=2156843&vld=0>

⁶⁸ Gennemsigtighedsrapport, SKAT's kontrolarbejde 2013

for erklæringen på årsregnskaber. Det må formodes at de har de fornødne kompetencer til at forstå forskellene mellem de enkelte erklæringer, ligesom de generelt har det største behov for sikkerhed for deres mellemværender.

Bankernes opfattelse af udvidet gennemgang

I de foregående afsnit omkring virksomhedens væsentligste interessenter, er jeg kommet frem til at de væsentligste regnskabsbrugere er virksomhedernes pengeinstitutter. De har en stor indirekte indflydelse på virksomhedens beslutninger, hvis der er opnået finansiering gennem pengeinstituttet. Men det er samtidig vigtigt at slå fast, at det er ledelsen i virksomheden som foretager valget af erklæringstype, hvis lovgivningen tillader flere valgmuligheder. I forbindelse med valg af erklæring, har revisor også en stor indflydelse idet de har den største indsigt i de forskellige erklæringstyper. Men revisors betydning for erklæringsvalg vil ikke indgå som en del af denne del af opgaven.

Formålet med dette afsnit er, at gennemgå og analysere de interview som er foretaget med udvalgte pengeinstitutter. Den foregående analyse har vist, at der er en vis afhængighed af pengeinstitutternes holdning til erklæringstype. Det kommende afsnit vil derfor omhandle en analyse af disse interviews, for at få en opfattelse af, hvilke krav de har til det produkt de modtager og skal forholde sig til.

Analyse af interview med pengeinstitutter

Det er vurderet at der vil kunne opnås et mere nuanceret billede af pengeinstitutternes holdning til udvidet gennemgang, ved at foretage personlige interviews, frem for at udsende spørgeskemaer. Ved at foretage personlige interviews har det været muligt at uddybe spørgsmålene og spørge ind til forhold som ikke besvares tilstrækkeligt uddybende. Der er foretaget i alt 5 interviews af forskellige pengeinstitutter, hvor personerne som er interviewet er ledende medarbejder med en væsentlig indsigt i de enkelte pengeinstitutters politikker og holdninger. De foretagne interview anses for at være repræsentative for pengeinstitutter i Danmark. Der er tale om 5 pengeinstitutter som alle er landsdækkende og derned er det også antaget, at de har nogenlunde ensartede retningslinjer og politikker afdelingerne imellem. Der er bevidst foretaget interviews med nogle af de største pengeinstitutter og nogle noget mindre pengeinstitutter. På den måde forventes det at der kan opnås et bredere indblik i branchens generelle holdning.

Der har fra nogle af de interviewede personer, været et ønske om at være anonyme, hvorfor der ikke er personer som er nævnt med navn.

De foretagne interviews har haft til formål at synliggøre, om udvidet gennemgang, anses for et godt alternativ til revision. De foretagne interview har derfor haft fokus på udvidet gennemgang holdt op mod de øvrige erklæringstyper, herunder primært revision.

Interview med Nordjyske Bank

Der er foretaget interview med en afdelingsleder i Nordjyske bank, hvor der har været fokus på bankens holdning til udvidet gennemgang. Der er ikke en klar og generel holdning til udvidet gennemgang og der er ingen politik for, i hvilke situationer udvidet gennemgang kan accepteres. Direkte adspurgt om hvordan udvidet gennemgang opfattes i forhold til revision og review, blev det forklaret, at der ikke ses positivt på udvidet gennemgang. Der er en opfattelse af at revision giver et tilfredsstillende og en høj sikkerhed på årsregnskabet, hvorimod udvidet gennemgang og review ses under et. På spørgsmålet om de 4 supplerende handlinger giver værdi, forklarede afdelingslederen, at de ikke bliver tillagt særlig værdi. Engagementsforespørgslen bekræfter kun forhold som banken kender, herunder mener han også, at de er bekendte med de tinglysninger som er til stede, hvorfor indhentelse af tingbogsoplysninger heller ikke tillægges særlig værdi. Med hensyn til forholdene omkring kontrol af indberetninger fra SKAT samt advokatbrev, var han af den opfattelse at oplysningerne overordnet set kan medvirke til at øge sikkerheden, men han mente samtidig at de på den type af kunder som de har, ofte vil være bekendt med væsentlige forhold, hvor der er indblandet en advokat, eller væsentlige mellemværender med SKAT.

Afdelingslederen forklarede desuden, at det primære fokus ikke lægges på årsrapportens erklæring, de skærper dog fokus hvis der er anmærkninger i form af forbehold eller supplerende oplysninger. Derimod er fokus rettet mod om virksomheden har en fornuftig drift som medvirker til positiv konsolidering og soliditet. Eller som det direkte blev sagt, *"vi ønsker ikke at medvirke til at finansiere underskud"*. Herudover er der meget stort fokus på at vurdere værdierne i balancen, hvor der er størst usikkerhed omkring værdiansættelsen. I den forbindelse oplyste afdelingslederen, at man derfor som udgangspunkt ønsker at der udføres revision på selskabsregnskaber. Men banken foretager nogle gange, selv kontrol af de væsentligste aktiver. Det kan være ved indhentelse af debitorliste, anlægskartoteker mv. Der kan være situationer hvor risikoen er minimal, i sådanne situationer vil banken ikke stille krav om revision. Men hvis der er væsentlige varelagre, debitorer eller andre særlig risikofyldte forhold, så vil man have den høje grad af sikkerhed som udvidet gennemgang giver.

Den afdeling hvor afdelingslederen er tilknyttet, har kun ganske få selskaber som benytter sig af muligheden for udvidet gennemgang og hos de virksomheder som har benyttet sig af muligheden, har der ikke været rettet henvendelse til banken for at afstemme deres krav. Det har resulteret i at der har været situationer, hvor banken udelukkende har accepteret udvidet

gennemgang, hvis de modtog yderligere sikkerhed i form af kontrol af udvalgte regnskabsposter. Det er specielt i situationer hvor der er væsentlige varelagre og debitorer, hvor revision er et krav eller der stilles krav om yderligere sikkerhed. På baggrund af denne holdning, blev det også oplyst at det ikke accepteres at der foretages udvidet gennemgang i situationer hvor en virksomhed er nødlidende. I sådanne situationer vil der være en øget opmærksomhed på værdiansættelser og derfor ønsker de et regnskab med en høj grad af sikkerhed.

Interview med Jyske Bank

Der er desuden foretaget interview med en person fra Jyske Banks Kompetencecenter Regnskab. I forhold til hvad der blev oplyst af afdelingslederen fra Nordjyske Bank, så er der ifølge medarbejderen hos Jyske Bank, en mere positiv indstilling overfor udvidet gennemgang. På spørgsmålet omkring bankens generelle holdning/politik til udvidet gennemgang, blev det oplyst at der kort tid efter indførelsen af erklæringsstandarden, blev der indarbejdet en politik i de interne forretningsgange. Bankens politik er derfor at man som udgangspunkt accepterer og følger lovgivningen, altså hvis en virksomhed opfylder betingelserne for at vælge udvidet gennemgang, så vil banken som udgangspunkt også acceptere det. Hertil er dog nogle undtagelser. For det første, så skal der udføres revision hvis en virksomhed opnår en dårlig rating i deres interne systemer. Rating systemet placerer bankens kunder på en skal fra 1-14, hvor 1 er den bedste rating. Hvis en virksomhed har en rating mellem 12-14 så accepteres udelukkende revision. Herudover skal der også foretages revision hvis det samlede engagement udgør mere end 15 mio. kr. En sidste undtagelse er at den enkelte rådgiver har mulighed for at anvende sin professionelle holdning, hvis der ex. er forhold hvor der er særlig stor usikkerhed og der ønskes yderligere sikkerhed. Men i praksis er det stor set kun hvis virksomheden har en lav rating at banken ikke har accepteret udvidet gennemgang.

Når regnskaberne gennemgås er det typisk ikke revisors erklæring som har den største opmærksomhed. Hvis der er anmærkninger i form af supplerende oplysninger eller forbehold, så bliver opmærksomheden skærpet i forhold til påvirkningen heraf, men der foretages ikke noget i forhold til hvis der foretages udvidet gennemgang eller review i forhold til revision. Derimod er fokus primært på likviditet og det forhold at virksomheden kan generere positive pengestrømme fra driften. Banken har også fokus på at virksomhederne har en solid soliditetsgrad ligesom aktivsammensætningen har meget fokus. Herunder foretager banken en særskilt vurdering for hver enkelt kunde når der er væsentlige aktiver og i nogle situationer kan det betyde at der er behov for at indhente yderligere sikkerhed for enkelte aktivposter.

Der er generelt en positiv holdning til udvidet gennemgang, idet man er af den opfattelse, at en del selskaber ikke er så komplekse at de har behov for revision. Jyske Bank er desuden af den

opfattelse, at der er en passende afgrænsning med at det er selskaber i regnskabsklasse B som har mulighed for at fravælge revision. Herudover anses det arbejde som skal foretages ved udvidet gennemgang, som passende til størsteparten af de virksomheder som har muligheden for at anvende erklæringsstandarden, herunder er det også oplyst at de supplerende handlinger medvirker til at øge sikkerheden til et passende niveau. Selvom Banken har en positiv indstilling overfor udvidet gennemgang, så er der ikke en opfattelse af at det er noget som er meget anvendt endnu. Men de har ikke specielt fokus på hvilken erklæringstype der er på de enkelte regnskaber og derfor er der heller ikke et overblik over hvor udbrede udvidet gennemgang er. Det er dermed også oplyst, at typen af erklæring ikke har betydning for kreditgivningen når der sammenlignes mellem revision, udvidet gennemgang og review, der er mere fokus på at erklæringen er udarbejdet af et revisionsselskab som man har tillid til. Men der ses lidt anderledes på assistanceerklæringer idet der skal være meget lille risiko i et engagement for at denne type erklæring accepteres.

Der er ligeledes en klar holdning til at Banken vil have øget sikkerhed i situationer hvor et selskab er nødlidende. Men dette sikres via det ratingsystem som banken har udviklet, da selskaber som er nødlidende vil have den laveste rating og derved skal der udføres revision uanset om lovgivningen tillader at der kan ske valg af udvidet gennemgang eller fravalg af revision.

Interview med Sparekassen Vendsyssel

Et andet pengeinstitut hvor der har været foretaget interview, er Sparekassen Vendsyssel. Der er foretaget interview med en medarbejder fra Erhvervscenteret.

Indledningsvis er medarbejderen forespurgt om Sparekassen har en generel holdning til udvidet gennemgang. Her blev det oplyst, at der ikke er udarbejdet en klar politik omkring revisors erklæringer, men at accepten mere beror på en subjektiv vurdering fra afdeling til afdeling. Når der er en vurdering af om udvidet gennemgang kan accepteres, så er der mere tale om en helhedsbedømmelse, hvor der foretages en vurdering af risikoen, men hvor også pålideligheden af revisionsselskabet medtages.

Det blev ligeledes oplyst, at man lokalt i de enkelte afdelinger ikke har forudsætningerne til at vurdere forskellene mellem de enkelte erklæringer. Man forholder sig til hvis der er anmærkninger i erklæringen og vurdere hvilken betydning de oplyste forhold har for regnskabet. Men ellers er de forhold som medarbejderne i Sparekassen skal have størst fokus på, hvordan aktivsammensætningen er, herunder om værdierne er til stede. Ligeledes er der stort fokus på om det er en sund virksomhed som generer pengestrømme og om der er en positiv egenkapital.

På spørgsmålet om hvordan Sparekassen ser på udvidet gennemgang i forhold til revision og review, blev det oplyst, at udvidet gennemgang sammenlignes med et review. De handlinger som foretages ved en revision, hvor der blandt andet foretages fysisk kontrol af varelager, er medvirkende til at give en god sikkerhed på de væsentligste områder. Både hvad angår udvidet gennemgang og review anses disse ikke i samme grad til at medvirke til en høj sikkerhed. Dermed er der også en opfattelse af, at de 4 supplerende handlinger som foretages ved udvidet gennemgang, ikke medvirker væsentligt til at øge sikkerheden i forhold til et review. Det er oplyst at der kan være forhold som giver værdi, herunder mener medarbejderen hos Sparekassen at indhentelse af advokatbrev for nogle virksomheder kunne medvirke til en vis sikkerhed, men generelt så tillægges de supplerende handlinger ikke særlig værdi.

Medarbejderen hos Sparekassen Vendsyssel har ikke opfattelse af at der har været mange forespørgsler omkring udvidet gennemgang. Men forespørgslerne kommer også til den enkelte rådgiver eller afdelingsleder, hvorfor medarbejderen i Erhvervscenteret ikke altid bliver informeret hvis der er forespørgsler omkring udvidet gennemgang. Men han oplyste at Sparekassen har oplevet flere situationer, hvor der har været foretaget udvidet gennemgang uden Sparekassen har været forespurgt om deres holdning til erklæringsvalget. Selvom Sparekassen ikke har været inddraget i beslutningen, menes det ikke at dette har haft konsekvenser i de aktuelle situationer. Umiddelbart kender medarbejderen ikke til situationer hvor udvidet gennemgang ikke er accepteret, selvom det i første omgang er til valgt uden Sparekassens accept. Dermed siger medarbejderen også at revisors erklæring generelt ikke er afgørende for kreditgivningen.

På spørgsmålet omkring hvordan Sparekassen vil forholde sig hvis en virksomhed er nødlidende, blev det forklaret, at det ville afhænge af den konkrete situation. Som udgangspunkt ville man nok kræve at der udføres revision, men der kunne godt være situationer hvor revision ikke giver yderligere sikkerhed og så ville man nok acceptere fravalg af revision eller udvidet gennemgang. Det kunne være situationer hvor der ikke er risikofyldte aktiver.

Interview med Arbejdernes Landsbank

Der er også foretaget interview med en erhvervsrådgiver fra Arbejdernes landsbank. Hvor der for det første er spurgt ind til bankens generelle holdning til udvidet gennemgang. Her blev det oplyst, at der ikke er en klar politik om i hvilke situationer de forskellige erklæringer kan accepteres. Der er ikke kommunikeret en fældes politisk ud omkring de interne holdninger vedrørende erklæringstyper. En årsag hertil, kan ifølge den interviewede rådgiver, være at der ikke er tilstrækkeligt indblik i de forskellige erklæringer. På baggrund er dette, tager banken også stilling til om de kan acceptere en anden erklæring end revision, fra sag til sag.

På spørgsmålet om hvad bankens fokus er rettet mod, er det oplyst, at banken har fokus på at der er soliditet i virksomheden og at de værdier som er oplyst i årsrapporten er til stede. Herudover kontrolleres det om årsrapporten indeholder andre oplysninger end taloplysningerne, herunder om der er oplysninger om forpligtelser som påhviler virksomheden. I denne forbindelse blev det også nævnt at erklæringen gennemses for at se om der er modifikationer.

Med hensyn til udvidet gennemgang som er der som allerede nævne, ikke et særlig godt kendskab til indholdet af den bagvedliggende lovgivning og de gældende standarder. Udvidet gennemgang ses generelt i sammenhængen med review. Man er dog klar over at der ved udvidet gennemgang foretages nogle supplerende oplysninger, for at øge sikkerheden. Men der er samtidig en opfattelse af at de 4 supplerende oplysninger ikke i væsentlig grad medvirker til højne sikkerheden. Det blev ved uddybelse af spørgsmålet dog oplyst at indhentelse af advokatbrev, kan medvirke til at der er der fremkommer væsentlige forhold om den enkelte virksomhed. Som en konsekvens af disse betragtninger, blev der svaret nej, til spørgsmålet om udvidet gennemgang anses som et godt alternativ til revision.

Der er ikke en opfattelse af at der har været mange henvendelser omkring udvidet gennemgang. Men der har været henvendelser og udvidet gennemgang er også blevet accepteret i flere situationer. Umiddelbart er der en opfattelse af at udvidet gennemgang er blevet accepteret i de fleste situationer, men det har primært været i situationer hvor der er tillid til kunden og risikoen på engagementet ikke er stor. Derudover blev det også sagt at man som udgangspunkt ønsker revision i situationer hvor der er store usikkerheder, men at det ikke kunne udelukkes at man ville være åben for at hjælpe hvis en nødlidende virksomhed har mulighed for en økonomisk besparelse. Men igen vil det være en vurdering som foretages fra sag til sag.

Interview med Spar Nord Bank

Der er desuden foretaget interview med Spar Nord Banks afdelingsdirektør fra Kreditkontoret.

På det indledende spørgsmål om bankens generelle holdning til udvidet gennemgang, oplyste afdelingsdirektøren, at banken ikke har en generel holdning til erklæringen Udvidet gennemgang. Ligesom der heller ikke er en generel politik for hvornår banken kan acceptere fravalg af revision og dermed valg af review eller assistance. Han forklarede at vurderingen af om banken vil stille krav til erklæringstype, ligge hos den enkelte rådgiver/afdelingsleder. Det vil altså bero på en særskilt vurdering fra sag til sag.

Derimod er Bankens fokus mere på taldelen i årsregnskabet samt de forudsætninger som ligger til grund for værdierne. Specielt er bankens opmærksomhed på de værdier som er mest risikofyldte, herunder typisk aktiver som varelager, debitorer, ejendomme mv. Banken bruger også en del ressourcer på at vurdere de regnskabsprincipper som fremgår af anvendt regnskabspraksis, for de er opmærksomme på at regnskabslovgivningen giver en del friheder til hvordan blandt andet aktiver skal indregnes. Det er for dem vigtigt, at den værdi de forholder sig til, er et reelt udtryk for den aktuelle markedsværdi. Herudover er der også øget opmærksomhed på de eventualforpligtelser som fremgår af regnskabet, for at se om der er forpligtelser som banken ikke kender til. Et andet væsentligt forhold som blev nævnt, er at banken i mange situationer også beder om at få et eksemplar af selskabernes revisionsprotokol. Ud fra revisionsprotokollen får banken indblik i den rapportering som er fra revisor til ledelsen og dermed opnås et større indblik i virksomhedernes forretningsgange og øvrige forhold revisor beskriver.

Omkring de supplerende handlinger som foretages ved en udvidet gennemgang, så bliver disse ikke betragtet som handlinger som skaber en særlig værdi for banken. Det blev dog også oplyst at man ikke har forholdt sig særligt til de enkelte handlinger eller udvidet gennemgang generelt. Overordnet er man klar over at udvidet gennemgang giver en sikkerhed som ligger et sted mellem revision og review, men i praksis ses udvidet gennemgang og revision under et. Dette er tilfældet fordi de 4 supplerende handlinger ikke omhandler forhold som banken anser for væsentlige, de indhenter selv meget af den sikkerhed som afdækkes gennem de supplerende handlinger.

Banken har heller ikke oplevet, at vedtagelsen af den nye erklæringsstandard, har resulteret i mange henvendelser fra kunderne. Men der har været henvendelser og når dette sker, så er det som udgangspunkt en særskilt vurdering fra den enkelte rådgiver, som afgør om man kan acceptere udvidet gennemgang. Accept af om man kan acceptere den lavere sikkerhed som udvidet gennemgang giver, beror på en konkret vurdering, hvor forhold som den generelle risiko, virksomhedstype, aktivsammensætning mv. indgår. Men igen blev det af afdelingsdirektøren fremhævet, at der i forbindelse med sådanne overvejelser ikke ligges specielt stor vægt på om virksomheden går fra revision til udvidet gennemgang eller review. I tråd med de øvrige interviewede pengeinstitutter, så oplyste afdelingsdirektøren også at der ikke er specielt fokus på revisors erklæring når et engagement gennemgår. Han var i denne forbindelse opmærksom på, at en del af forklaringen skal findes i, at de enkelte rådgiver ikke har forudsætninger for at vurdere forskellighederne af de forskellige erklæringer. Men erklæringen indgår som en del af gennemgangen af årsrapporten og hvis der er forbehold eller supplerende, vil de forhold som er omtalt blive undersøgt, såfremt de har betydning for bankens engagement.

På spørgsmålet om hvordan banken forholder sig, hvis en nødlidende virksomhed ønsker at få udført revision efter den særlige erklæringsstandard, blev det igen oplyst, at dette vil bero på en konkret vurdering. Men udgangspunktet er at det ikke accepteres, hvis det er en virksomhed, blot med lidt kompleksitet. Han oplyste at man selvfølgelig gerne ville medvirke til at virksomhedens omkostninger bliver reduceret, men alternativet ville være at man ville bede revisor om at erklære sig særskilt på nogle enkelte områder og så ville besparelsen formentlig ikke være betydelig.

Opsummering af interview med pengeinstitutter

Efter gennemgangen af de foretagne interview, er der opnået en større indsigt i de overvejelser som en af de væsentligste regnskabsbrugere gør sig, når de skal forholde sig til årsrapporten og derved også revisors erklæringer.

Et af de forhold som går igen ved alle de foretagne interview, er at de interviewede personer er klar over, at der hos den enkelte rådgiver, ikke er tilstrækkeligt indsigt i de forskelle de enkelte erklæringer har. Derfor kan man også stille spørgsmålstejn ved om bankernes vurdering af betydningen af erklæringsvalget, er optimal. Af de interviewede pengeinstitutter, er det udelukkende Jyske Bank som har en klar holdning til, hvornår udvidet gennemgang kan accepteres. Hos de øvrige pengeinstitutter, er tilgangen mere baseret på konkrete vurderinger og holdninger hos de enkelte afdelinger. Derfor er indvirkningen fra bankerne mere individuelle, idet det er lagt op til den enkelte rådgiver at vurdere konsekvenser mv. I denne forbindelse kan det også nævnes, at der generelt er en vis skepsis i forhold til udvidet gennemgang, herunder også de supplerende handlinger som ikke anses som tilfredsstillende for at kunne øge sikkerheden i forhold til review.

Flere af de interviewede personer har oplyst at udvidet gennemgang og review ses under et og at de supplerende oplysninger ikke tillægges særlig værdi. Som en afledt konsekvens af, at der ikke er en dybdegående indsigt i revisors erklæring, er det heller ikke her bankerne ligger det største fokus. Nedenfor er nævnt nogle af de forhold som går igen, når bankerne er blevet forespurgt om, hvad de har mest fokus på i årsrapporten, når de skal kreditvurdere:

- Fokus på væsentlige aktiver
- Fokus på at der er positive pengestrømme

Specielt forholdet omkring vurdering af de væsentligste aktiver, er nævnt af alle de interviewede pengeinstitutter. Det er her de ser den største usikkerhed og derfor er der også øget fokus på forholdene omkring de væsentligste aktiver. Det bliver af flere nævnt at, hvis der

er aktiver som er forbundet med usikkerhed, så forsøger banken at afdække sikkerheden ved at indhente yderligere oplysninger eller bekræftelser på aktivernes værdi, tilstedeværelse mv. Der er enkelte af de interviewede personer som mener, at dette også foretages i nogle situationer, selvom årsrapporten er revideret efter de internationale standarder, dette også selvom der ikke er omtale om forholdene i revisors erklæring. Et andet forhold, hvor svarene er meget enslydende, er omkring holdningerne til, når en virksomhed er nødlidende. Her er der en generel holdning til, at man gerne vil have en høj sikkerhed. Nogle af de andre forhold som nævnes, herunder fokus på positive pengestrømme mv., har ikke på samme måde indvirkning på, eller direkte sammenhængen til revisors erklæring. Derfor er disse ikke omtalt nærmere i afhandlingen.

Hvis man skal opsummere de væsentligste områder, hvor der er direkte sammenhængen til revisors erklæring, vil følgende områder give anledning til uddybende overvejelser:

- Bankernes forståelse af erklæringerne er ikke tilstrækkelig.
- Bankernes fokus er ikke identisk med hovedtrækkene i udvidet gennemgang.

På baggrund af disse forhold vil jeg i den efterfølgende analyse, vurdere konsekvenser og mulige alternativer.

Revisionsbranchen og udvidet gennemgang

Som det tidligere i opgaven er konkluderet, så har virksomhedens pengeinstitut en indirekte betydning for valg af erklæring på virksomhedens regnskaber. Men idet målet med opgaven er, at vurdere berettigelsen af udvidet gennemgang, så vil det også være nærliggende at se på revisionsbranchens synspunkter omkring udvidet gennemgang. Ligesom pengeinstitutterne, er virksomhedens revisor ofte en af de nærmeste rådgivere og har derfor også indflydelse på de beslutninger som træffes. Igennem deres større indsigt i lovgivningen, må det antages at revisors argumenter vejer tungt i beslutningsprocessen. Når man skal se på revisionsbranchens holdning til udvidet gennemgang, er det væsentligt at medtage i vurderingen, at den danske revisorforening FSR var en stor del af tilblivelsen af udvidet gennemgang idet erklæringsstandarden om udvidet gennemgang bygger på et forslag udarbejdet af FSR⁶⁹. Som det tidligere er nævnt, så har der i flere år været et politisk pres for at skære ned på de kontroller som er pålagt de mindre virksomheder. En udvikling som også satte en af revisionsbranchens kernekompetencer under pres, nemlig revision. Med pres fra FSR resulterede det ikke i at revisionen bortfaldt helt, derimod blev udvidet gennemgang vedtaget.

⁶⁹ <http://www.fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Revision-og-aarsregnskabet/Udvidet-gennemgang-et-alternativ-til-revision>

Revisionsbranchen har med vedtagelsen af udvidet gennemgang, fået en ny ydelse som de har været nødt til at forholde sig til. De enkelte revisionselskaber har været nødt til at gøre op med sig selv, i hvilket omfang de vil udføre udvidet gennemgang. Men ud fra et konkurrencemæssigt synspunkt, så vil det enkelte revisionselskab være interesseret i tilbyde ydelsen, uanset hvad den generelle holdning til udvidet gennemgang er. Revisionsbranchen havde efter vedtagelsen af den nye erklæringsstandard, en ny ydelse som de skulle forholde sig til. Det følgende i dette afsnit, vil derfor omhandle en gennemgang af den information som kommer direkte fra revisionsvirksomhederne og gennemgå de informationer som ligger til grund for den rådgivning som revisorerne yder og dermed danner grundlag for valget af udvidet gennemgang. Nedenfor en nogle af de generelle forhold oplyst, som enten taler for udvidet gennemgang eller revision efter de internationale standarder. Skemaet er fra revisionselskabet BDO, men forholdene er meget identiske med den information som kan indhentes fra de konkurrerende revisionselskaber.

Forhold, der taler for, at selskaber skal fastholde revision	Forhold, der taler for, at selskaber skal vælge udvidet gennemgang
Selskaber med store banklån og andre kreditter.	Selskaber med mindre gældsandel eller selskaber, der er selvfinansierende.
Selskaber, hvor leverandører vurderer selskabet, eller hvor der er kreditforsikring af selskabet.	Selskaber, hvor der ikke er øvrige eksterne interessenter, der foretager væsentlige vurderinger.
Flere ejere/professionel bestyrelse.	Hovedaktionærselskaber/sammenfald mellem bestyrelse og direktion.
Komplekse regnskabsposter med mange skøn - eksempelvis entreprenører med store igangværende arbejder mv.	Simple selskaber, der ikke har komplekse regnskabsmæssige problemstillinger.
Selskaber, der er påtænkes solgt eller skal fremskaffe kapital i nærmeste fremtid.	Selskaber, der ikke forventer yderligere kapitalindskud eller gældoptagelse af væsentlig karakter.
Hvis det er et krav at fastholde revision fra ejere/moderselskab. Hvis det ikke er væsentligt med revision.	Svage interne kontroller og ingen overvågning fra ledelse og ejere. Hovedaktionærer, der overvåger alle væsentlige forhold i selskabet.

Figur 7 - Skema: Valg mellem revision og udvidet gennemgang BDO⁷⁰

⁷⁰ <http://www.bdo.dk/ydelser/revision-og-erklæringer/udvidet-gennemgang/>

Som det fremgår af foregående skema, så er der ud fra revisionsbranchen, situationer hvor revision er mere velegnet og situationer hvor udvidet gennemgang er mere anvendelig. Det er med andre ord en individuel vurdering af den enkelte situation, som bør ligge til grund for valget af erklæring. Ovenstående skema er udarbejdet af BDO, men er meget i tråd med hvad de øvrige revisionsfirmaer omtaler. Hos EY henvises der direkte til at forventninger eller krav til sikkerhed bør afstemmes med ejere, banker, kunder eller leverandører⁷¹. Der er af både revisorforeningen FSR og revisionselskaber udarbejdet forskellige publikationer som omtaler udvidet gennemgang og de faktorer som er mest væsentlige når ledelsen skal tage stilling til erklæringsvalg. Der er en generel enighed om, hvilke forskelle der er mellem revisors handlinger i forhold til om der udføres revision eller udvidet gennemgang.

Alle de nævnte forhold, er blot vejledninger til hvornår den enkelte erklæring er mest anvendelig, for der er ikke nogen særlige retningslinjer for hvornår udvidet gennemgang kan anvendes. Som det tidligere er gennemgået så kan alle virksomheder som er omfattet af regnskabsklasse B vælge udvidet gennemgang, uanset om der er kapitaltab, store underskud, usikre forhold mv. Det stiller derfor store krav til de forskellige rådgivers professionelle dømmekraft og revisors betegnelsen som offentlighedens tillidsrepræsentant, for at udvidet gennemgang kun vælges i situationer, hvor der kan opnås en tilfredsstillende sikkerhed.

Forskellen mellem udvidet gennemgang og review omtales i de fleste publikationer med de 4 supplerende handlinger. Men et af de forhold som ikke har så stor omtalt, er de yderligere handlinger som evt. skal udføres. Hvis revisor bliver opmærksom på forhold som indikerer at årsregnskabet kan indeholde fejl, så skal revisor foretage yderligere handlinger. Disse yderligere handlinger skal sikre følgende⁷²;

- *Konkludere, at forhold(ene) sandsynligvis ikke vil medføre, at årsregnskabet som helhed indeholder væsentlig fejlinformation, eller*
- *Fastslå, at forhold(ene) medfører, at årsregnskabet som helhed indeholder væsentlig fejlinformation.*

Der er tale om anvendelse af revisors professionelle dømmekraft, når der skal foretages vurdering af om der er behov for at udføre yderligere handlinger. Det fremgår direkte af standarden at revisors reaktion vil variere efter omstændighederne og revisors faglige

⁷¹ <http://www.ey.com/DK/da/Services/Assurance/Udvidet-gennemgang-i-stedet-for-revision---hvilket-forhold-boer-overvejes>

⁷² ⁷² Standart om udvidet gennemgang af årsregnskaber, der udarbejdes efter årsregnskabsloven, afsnit 44

vurdering⁷³. Dette giver derfor også anledning til diskussion om hvornår der er behov for at udføre yderligere.

Men når der er forhold som har ført til at revisor vælger at udføre yderligere handlinger, så kan handlingerne blot være yderligere forespørgsler eller analyser som udføres mere detaljeret. Men det kan også være substansbaserede detailtest eller eksterne beskæftigelser og derved kan udvidet gennemgang i nogle situationer minde om revision, når der udføres yderligere handlinger.

På samme måde gælder det ved et review, at hvis revisor ikke opnår tilstrækkeligt og egnet bevis ved de foretagne handlinger, så skal revisor forsøge at opnå tilstrækkeligt bevis ved at udføre andre handlinger⁷⁴. Det fremgår ikke direkte af standarden hvilke handlinger der skal foretages, blot at revisor skal udføre handlinger, som han finder nødvendig efter omstændighederne. Hvis det ikke er muligt at udføre tilfredsstillende handlinger, for at opnå en acceptabel sikkerhed, så skal revisor overveje indvirkningen på konklusionen.

De to standarder, udvidet gennemgang og review minder også på dette område meget om hinanden. Men erklæringsstandarden omkring udvidet gennemgang, er mere præciserende med hensyn til de yderligere handlinger, end den omtale af handlinger som vedrører review. Under udvidet gennemgang er det positivt nævnt i standarden, at de yderligere handlinger kan være detailtest eller eksterne bekræftelser. På den måde kan de handlinger som bør foretages ved en udvidet gennemgang, være revisionshandling som er en del mere omfattende.

Hvis der foretages yderligere handlinger for at opnå et tilstrækkeligt bevis, fremgår dette dog ikke af erklæringen, selvom der teoretisk kan være foretaget handlinger i lighed med revisionshandling. Så selvom sikkerheden teoretisk set er forøget, vil dette ikke være synliggjort i en erklæring om udvidet gennemgang eller review.

Udvidet gennemgang i fremtiden

Nedbringelse af revisionspligten

I den foregående gennemgang og analyse af udvidet gennemgang, er det synliggjort at der er flere indikationer på, at der er et reelt behov for et alternativ til revision. Revision i Danmark udføres i dag efter de internationale standarder og de giver ikke særlige muligheder for at differentiere revisionen afhængig af virksomhedens aktuelle forhold, risiko,

⁷³ ⁷³ [Standart om udvidet gennemgang af årsregnskaber, der udarbejdes efter årsregnskabsloven, afsnit A84](#)

⁷⁴ [ISRE 2400 \(ajourført\), afsnit 66](#)

aktivsammensætning mv. Da man begyndte at diskutere afskaffelsen af revisionspligten, var det blandt andet fordi man forventede at de internationale standarder ville betyde, at revisionshonorarerne ville stige med op til 30%⁷⁵. Men også fordi at man mente at revision i nogle situationer var for omfattende og ikke gav reel værdi til virksomheden og dens interessenter. Der var i denne forbindelse flere alternative forslag til hvordan den administrative byrde kunne nedbringes og hvordan revisionspligten kunne reduceres. Jeg vil i dette og de kommende afsnit gennemgå udvidet gennemgang og give min vurdering af, hvilke forhold som kan optimeres for at udvidet gennemgang opfylder de krav som de væsentligste regnskabsbrugere har.

Ud fra de foretagne interviews med forskellige pengeinstitutter, er det vurderet, at der er et reelt behov for et alternativ til revision. Størsteparten af de interviewede pengeinstitutter er af den opfattelse, at de ikke har behov for alt det arbejde som en revision medfører. Men de har alle også haft en holdning til at de ønsker en vis form for sikkerhed og at der er forhold i regnskaberne der er mere fokus på end andre. Specielt har alle nævnt at et af de forhold som de har mest fokus på, er aktivsammensætningen og de risici som er forbundet hermed. Dermed har de også indikeret et ønske om at der er en høj troværdighed af de aktiver som er opført i virksomhedens regnskab. Herunder er det specielt tilstedeværelsen og værdiansættelsen som der er fokus på.

For at få en mere objektivt vurdering af de mulige alternativer til udvidet gennemgang, har jeg valgt at tage udgangspunkt i den rapport som Erhvervsstyrelsen udarbejdede tilbage i 2005, for at vurdere forskellige muligheder for at lempe revisionspligten i Danmark. I denne rapport var man kommet frem til 4 alternativer, til hvordan revisionspligten kunne reduceres. For det første var der et forslag om afskaffelse af revisionspligten i tråd med de konditioner som i dag er vedtaget for de helt små virksomheder omfattet af regnskabsklasse B. Men det oprindelige forslag gik på at afskaffelsen af revisionspligten skulle følge EU's regnskabsdirektiv og dermed omfatte alle selskaber som er omfattet af regnskabsklasse B⁷⁶. Et andet alternativ var at erstatte den lovpligtige revision med en mindre omfattende kontrol. Her nævnes både review som en mulighed, ligesom det nævnes at der kan fastsættes andre former for kontrol, som kan være mere eller mindre omfattende end review. Disse to alternativer har efterfølgende været udgangspunktet i de reduktioner af revisionspligten som er indført i Danmark, først med afskaffelsen af revisionspligten for de helt små virksomheder og siden hen med vedtagelsen af erklæringsstandard om udvidet gennemgang.

⁷⁵ Rapport om revisionspligten for B-virksomheder (små selskaber), side 23

⁷⁶ Rapport om revisionspligten for B-virksomheder (små selskaber), side 6

Herudover var et andet alternativ, at afskaffe eller lempe revisionspligten udelukkende for anpartsselskaber. Man var af den opfattelse at anpartsselskaber er specielt egnet for mindre virksomheder, hvor der ofte er få ejere og simple forretningsgange. Hos anpartsselskaber er der ofte ikke har en bestyrelse og derfor heller ikke den samme "professionelle" kontrol af selskabets direktion. Det sidste alternativ tog udgangspunkt i den daværende regerings politik om "noget for noget"⁷⁷. Her ønskede man at tilgodese de selskaber som har orden i deres regnskaber. Selskaber som ikke fulgte kravene til regnskabsaflæggelse mv. ville ikke have mulighed for fravalg af revision.

Opfattelsen af revisors erklæringer

Generelt er der meget lidt fokus på de forskelle som er mellem revisors erklæringer. Som alle de interviewede pengeinstitutter har oplyst, så er der ikke specielt stort viden om typen af erklæring og de forskelle de enkelte erklæringer indeholder. Godt nok kontrolleres det om der er særlige forhold i erklæringen, men der er ikke en forståelse af det bagved liggende arbejde. Hvis der er supplerende oplysninger eller forbehold, vil der være fokus på de omtalte forhold. Men herudover bliver erklæringen generelt ikke tillagt særlig værdi, selvom der er stor forskel i den sikkerhed der er for regnskabets indhold. Pengeinstitutternes fokus er mere på andre forhold i regnskaberne, herunder er det i mange tilfælde aktivsammensætningen hvor pengeinstitutterne har behov for sikkerhed for at aktiverne er til stede og at de er værdiansat forsvarligt. På disse mest risikofyldte områder, foretager pengeinstitutterne i nogle situationer selv supplerende handlinger for at opnå en høj sikkerhed. Det kan i mange situationer være kontrol af områder som revisor allerede har foretaget en grundig gennemgang af. Derfor er det heller ikke optimalt at der ikke er forståelse for de forskelle de forskellige erklæringstyper medfører, for der er som udgangspunkt stor forskel på de handlinger som bliver foretaget for at verificere f.eks. aktiver, som har stor værdi for bankerne.

Som tidligere nævnt, er jeg enig i den opfattelse, at der er et reelt behov for at nogle selskaber som er omfattet af regnskabsklasse B, har mulighed for et alternativ til revision. Der er primært selskaber som ikke har interessenter, som er afhængige af en høj grad af sikkerhed. Det kan være selskaber som ikke er fremmedfinansieret eller ikke har nogle intentioner om salg. Hvis sådanne selskaber skal revideres kan det medføre, at der skal foretages omfattende arbejdshandlinger, som f.eks. lagerkontrol, udsendelse af saldomeddelelser, bilagsrevision mv. Herudover er der et ufravigeligt krav om rapportering til ledelse via en revisionsprotokol. Alle disse forhold medvirker til, at omkostningen til revisor forøges, uden det nødvendigvis har en reel værdi for virksomheden. Som nævnt, er der ved revision et krav om at der udarbejdes en revisionsprotokol, som i nogle tilfælde vil være uden værdi. Hvis der er tale om en ejerledet virksomhed, hvor der løbende kommunikerer med kapitalejeren, så vil revisionsprotokollen i

⁷⁷ Rapport om revisionspligten for B-virksomheder (små selskaber), side 7

mange situationer ikke være relevant. Herudover, mener jeg dog ikke, at grænsen for hvornår man skal kunne fravælge revision, skal udvides væsentligt. For som flere af de interviewede pengeinstitutter har oplyst, så vil de gerne have en vis sikkerhed, når der er tale om et engagement af en hvis størrelse. Herudover ville der være en ide i at honorere de selskaber som har orden i regnskaberne og lade disse selskaber fravælge revision, ligesom Erhvervsstyrelsen lagde op til i notatet fra 2005. En indførelse af dette ville kunne medvirke til at grænserne for fravalg af revision vil kunne hæves uden at tilliden til regnskaberne forringes.

Et andet forhold som er generelt for de foretagne interviews, er at der er en erkendelse af at selve forståelsen af de forskellige erklæringstyper er begrænset ude i de enkelte afdelinger. Dette er selv gældende i situationer hvor der fra centralt hold, er en klar defineret holdning, hvilket er synliggjort i forbindelse med interviewet med Jyske Bank, hvor der er en klar holdning til udvidet gennemgang. Men de er samtidig bevidste om, at den enkelte rådgiver ikke har forudsætningerne for at foretage en objektiv vurdering. Dette forhold er også medvirkende til, at der ikke altid er optimale forudsætninger, når det besluttet om en virksomhed skal vælge udvidet gennemgang. Revisionsselskaberne gør i deres information også opmærksom på, at udvidet gennemgang ikke bør vælges uden nærmere overvejelser med sin rådgiver, ligesom det er oplyst at virksomheden bør overveje andre interessenters holdning til udvidet gennemgang. I publikationer fra Beierholm og BDO er det blandt andet oplyst, at valg af udvidet gennemgang udelukkende bør foretages, hvis virksomhedens pengeinstitut kan acceptere den mindre grad af sikkerhed⁷⁸.

For at få et optimalt beslutningsgrundlag, ville det være ønskeligt at pengeinstitutterne havde en større viden omkring forskellene mellem de enkelte erklæringer. For selvom pengeinstitutterne flere steder har en holdning til, hvornår de vil acceptere at en virksomhed går fra revision til udvidet gennemgang, så er der en begrænset viden hos den enkelte rådgiver, som måske bliver konfronteret med alternativet. Forholdet er blevet endnu mere essentielt i takt med at der er kommet flere erklæringer til. Før 2006 havde alle selskabsregnskaber samme type af erklæring idet de ifølge lovgivningen alle skulle revideres, men med de muligheder som der nu er for selskaber i regnskabsklasse B, burde der også være fokus på de forskelligheder og typerne af sikkerhed for de forskellige erklæringstyper.

Hvis der skal større fokus på de forskelligheder, der er på de forskellige typer af erklæringer, så vil det kræve yderligere information omkring de aktuelle forskelle og konsekvenserne af forskellene. Men ansvaret for at opnå en bedre forståelse, bør ikke udelukkende ligge ved regnskabs brugere. Revisionsselskaberne og specielt brancheorganisationen FSR, har også et

⁷⁸ Udvidet gennemgang, et alternativ til revision af årsregnskaber - BEIERHOLM & Værd at vide om, Udvidet gennemgang - BDO

stort ansvar, idet de har specialviden på området. Revisors erklæringer er komplekse og for at have forståelse for hvad de forskellige erklæringer omhandler, kræver det en stor indsigt i lovgivning og gældende standarder. Det vil derfor være givende for alle parter hvis indholdet blev gjort mere forståeligt for 3. mand.

Alternativ til erklæringsstandarden om udvidet gennemgang

Hvis man udelukkende skal vurdere udvidet gennemgang som et alternativ til revision, så vil jeg igen tage udgangspunkt i de foretagne interview. Der er flere indikationer på at udvidet gennemgang ikke er lige anvendeligt i alle situationer og generelt er der indikationer på at de supplerende handlinger ikke tillægges den ønskede værdi hos de væsentligste regnskabsbrugere. Flere af de interviewede pengeinstitutter har oplyst, at de supplerende handlinger ikke giver dem en øget sikkerhed. Hvis det er tilfældet, så er der ikke den store forskel mellem udvidet gennemgang og review. Som det også tidligere er nævnt, så skal de supplerende handlinger medvirke til at øge sikkerheden fra et almindeligt review, men er samtidig også medvirkende til at erklæringer efter den særlige standard udvidet gennemgang, har en positiv konklusion. Som det er ifølge den nuværende lovgivning, så er udvidet gennemgang det eneste alternativ til revision, for størsteparten af virksomhederne i regnskabsklasse B.

Der vil være situationer hvor udvidet gennemgang er et fint alternativ til revision. Men efter min opfattelse er det ofte i situationer hvor der ikke er væsentlige varelagre, igangværende arbejder, debitorer mv. Ved at udvidet gennemgang udelukkende er et alternativ for virksomheder i regnskabsklasse B, så er de største virksomheder i Danmark naturligvis udelukket fra problemstillingen. Men med grænserne med en balancesum op til 36 mio, nettoomsætning på 72 mio. og 50 ansatte, så er der også en del virksomheder, hvor virksomhedens størrelse efter min opfattelse ikke er velegnet til udvidet gennemgang.

Selvom revisionsvirksomheder mv. opfordret til at udvidet gennemgang kun vælges i samråd med sin rådgiver og med accept fra virksomhedens pengeinstitut, så tillader lovgivningen valget, uanset hvilke holdninger pengeinstitut og revisor har. Derfor kan der også opstå situationer, hvor valget sker uden virksomhedens ledelse rådfører sig med deres bankforbindelse forinden, som det også er sket ifølge flere af de interviewede pengeinstitutter. Som det ligeledes er oplyst i flere af de foretagne interview, har den enkelte rådgiver ude i pengeinstitutterne, ofte ikke de optimale forudsætninger for at vurdere konsekvenserne af valg af erklæringstype. På baggrund af dette mener jeg også det er vigtigt at overveje hvilke behov de væsentligste regnskabsbrugere har og ikke kun se på muligheder for besparelser.

Nedenfor er de nuværende muligheder for valg af erklæringer oplyst i skemaform:

VIRKSOMHEDER I REGNSKABSKLASSE B	Valgfrit
Balancesum < DKR 4 mio.	Revision
Nettoomsætnin < DKR 8 mio.	Udvidet gennemgang
Antal fuldtidsansatte < 12	Review
	Assistance
	Ingen erklæring
VIRKSOMHEDER I REGNSKABSKLASSE B	Valgfrit
Balancesum DKR 4-36 mio.	Revision
Nettoomsætnin DKR 8-72 mio.	Udvidet gennemgang
Antal fuldtidsansatte 12-50	

Figur 8 (Egen tilvirkning) - Nuværende regler for erklæringsvalg

Som det fremgår af overstående skema, så er der for de mindste selskaber i regnskabsklasse B valgfrihed mellem hvilken erklæring de ønsker på årsrapporten. Det er desuden muligt helt at fravælge assistance fra en revisor. For de større selskaber i regnskabsklasse B, er der som tidligere nævnt, kun mulighed for at vælge mellem revision eller udvidet gennemgang.

Jeg vil i det efterfølgende afsnit, ud fra den foregående analyse, komme med mit bud på et alternativ til udvidet gennemgang. Jeg er enig i at revision efter de internationale standarder er for omfattende for en stor del af virksomhederne som er omfattet af regnskabsklasse B. Både på grund af det økonomiske aspekt, men også fordi arbejdet ikke giver reel værdi til den enkelte virksomhed. Et alternativ kunne være at tillade, at alle virksomheder i regnskabsklasse B kunne vælge at få udført review ifølge ISRE 2400 (ajourført), altså et review som det er kendt i dag. Hvis det konkluderes at de 4 supplerende handlinger alligevel ikke giver den ønskede værdi og sikkerhed, så vil et simpelt alternativ være at afskaffe udvidet gennemgang og erstatte det med muligheden for valg af review, for alle selskaber omfattet af regnskabsklasse B. Men dette mener jeg ikke er et tilfredsstillende alternativ, specielt fordi review bygger på forespørgsler og analyser og derved kan sikkerheden ikke øges til et tilfredsstillende niveau. Jeg er derfor af den opfattelse, at der er et reelt behov for en erklæringstype som giver et større sikkerhed end review, men hvor der er færre påkrævede handlinger i forhold til hvad der er pålagt en revision efter de internationale standarder.

Review +

Som nævnt i det foregående afsnit, så er det min opfattelse, at der bør være en ny erklæringstype, med en sikkerhed som ligger mellem review og revision. Præcis som det er tilfældet i dag, med udvidet gennemgang. Men til forskel fra udvidet gennemgang, bør den nye erklæring have en mere differentieret tilgang til at opnå en høj sikkerhed. Derfor mener jeg at fokus bør være på den enkelte virksomheds væsentligste regnskabsposter. Mit forslag til en ny erklæringsstand, vil i det efterfølgende blive benævnt Review+.

Alle interviewede pengeinstitutter, har på spørgsmålet om hvad der har mest fokus i regnskabet, forklaret, at et af de områder hvor de har størst opmærksomhed, er omkring virksomhedens aktivsammensætning. Både hvad angår hvordan værdierne er opgjort og om værdiansættelsen er realistisk. Derfor mener jeg også at revisors arbejde skal have fokus på de væsentligste om mest risikofyldte områder hos den enkelte virksomhed, frem for at foretage nogle generelle supplerende handlinger, som ikke er lige relevante for alle virksomheder. Review+ vil ligesom udvidet gennemgang være en tilføjelse i forhold til de internationale standarder, som ligger til grund for revision efter ISA'erne og Review efter 2400 (ajourført).

Et af de forhold som taler imod, at der oprettes en ny dansk standard, er at dette afviger fra hvad der er gældende i andre lande, som Danmark sammenligner sig med. På den måde opnås ikke fordele ved en stadig stigende internationalisering. Men hvis man ønsker at give en stor del af de danske virksomheder mulighed for at fravælge revision efter de internationale standarder men samtidig bevare en høj sikkerhed, så vil det kræve en differentiering fra de internationale standarder.

En tilretning af erklæringsstandarden bør ifølge min vurdering have nedenstående fokuspunkter:

- Fokus på væsentligste poster i årsregnskabet
- Større gennemsigtighed af revisors arbejde

For at følge metodikken i det øvrige erklæringsarbejde, så vil en ny erklæringstype med fordel kunne bygge på ISRE 2400 (ajourført), som det også er tilfældet for udvidet gennemgang. Derved vil Review+ også tage udgangspunkt i forespørgsler og analyser, som anses for handlinger som medvirker til at opnå en tilfredsstillende sikkerhed. For at øge sikkerheden fra begrænset sikkerhed, så bør der foretages udvidelse af reviewet, ved at identificere den enkelte virksomheds mest risikofyldte områder og herudfra udføre revisionshandling for at afdække de identificerede risici. Tilretningen bør ligeledes være så fleksibel at de revisionshandling som skal foretages ved Review+ skal omfatte 1-3 områder. Der kan være

virksomheder hvor risikoen generelt er meget lille og derfor vil det gøre erklæringen mere fleksibel, ved at der ikke er behov for udførelse af mange handlinger som reelt ikke giver værdi. Ved at have denne tilgang til arbejdsprocessen, vil revisors arbejdshandlinger ofte have fokus på de samme forhold som de væsentligste regnskabsbrugere. De revisionshandlinger som kan foretages for at øge sikkerheden kunne eventuelt være fysisk lagerkontrol, uanmeldt kasseeftersyn, udsendelse af saldomeddelser, detailtest på udvalgte områder mv.

Når det diskuteres om der skal udføres udvalgte revisionshandlinger, vil der også kunne argumenteres for, at revision af udvalgte poster, har en sammenhængen til andre områder. Der kan herunder nævnes at debitorer har en direkte sammenhængen til indbetalinger og omsætning, ligesom varelageret har direkte tilknytning til udbetalinger og vareforbrug. Hvis de mest risikofyldte poster medfører udvidede revisionscyklusser, vil der ikke opnås den ønskede reduktion i arbejdshandlinger og derved vil review+ ikke kunne medvirke til særlig reduktion i virksomhedernes administrative omkostninger. Selvom man ikke reviderer efter de forømtalte cyklusser, mener jeg at der opnås en acceptabel sikkerhed, ved at lade Review+ bygge på revision af enkeltområder. Det vil typisk være balancerevision, hvor der er fokus på tilstedeværelsen og værdiansættelsen.

For at gøre erklæringen mere gennemsigtig, bør det direkte fremgå af erklæringen hvilke områder som er identificeret som de mest risikofyldte. Dermed ved regnskabsbruger hvilke områder som har haft øget fokus og derved får de en sikkerhed for at disse områder er kontrolleret via revisionshandlinger. Denne tilretning af erklæringen betyder også at der vil være behov for en tilretning af erklæringsbekendtgørelsen, hvor man bør følge metodikken fra de øvrige erklæringer, men hvor opmærksomheden skal henledes på de områder, hvor der er udført revisionshandlinger.

Med hensyn til rapporteringen til ledelsen, så har der ved udvidet gennemgang ikke været krav om at udarbejde en revisionsprotokol. Dette mener jeg heller ikke bør være et krav ved review+. Selvom det ved et enkelt interview, er nævnt at der i nogle tilfælde bliver indhentet revisionsprotokol, for at for et yderligere indblik i den enkelte virksomhed, så mener jeg ikke at revisionsprotokollen udgør en væsentlig værdi. Specielt fordi der er mange ejerledede virksomheder i regnskabsklasse B, som det tidligere er beskrevet.

I nedenstående skema er min alternativ til en tilretning af de nuværende erklæringsmuligheder anskueliggjort i skemaform:

VIRKSOMHEDER I REGNSKABSKLASSE B	Valgfrit:	Forslag til ændring:
Balancesum < DKR 6 mio. Nettoomsætning < DKR 10 mio. Antal fuldtidsansatte < 15	Revision Udvidet gennemgang Review Assistance Ingen erklæring	Revision Review + Review Assistance ingen erklæring
VIRKSOMHEDER I REGNSKABSKLASSE B	Valgfrit:	Forslag til ændring:
Balancesum DKR 6-36 mio. Nettoomsætning DKR 10-72 mio. Antal fuldtidsansatte 15-50	Revision Udvidet gennemgang	Revision Review +

Figur 9 (Egen tilvirkning) - forslag til muligheder for erklæringsvalg i fremtiden

For at medvirke til at skabe bedre forhold for de små virksomheder i regnskabsklasse B, kunne muligheden for fravalg af revision udvides. Uden der er udarbejdet nogen nærmere analyse af hvad grænserne bør hæves til og hvor mange selskaber det vil påvirke, så er der i ovenstående figur foreslået at virksomheder som i to på hinanden følgende år, har en balancesum under 6 mio, nettoomsætning under 10 mio. og under 15 ansatte, vil kunne fravælge revision. For at øge tilliden til regnskaberne, når et større antal får muligheden for at fravælge revision, mener jeg at det vil give større troværdighed, hvis der stilles krav til de selskaber som skal fravælge revision. Det kunne blandt andet gøres ved at et selskab, kun kan fravælge revision hvis de i det foregående år har kunnet aflægge et årsregnskab uden anmærkninger i en eventuel erklæring eller hvis den fulde selskabskapital ikke er til stede. Grunden til, jeg mener, at selskaberne også skal have kapitalen intakt er, at hvis det udelukkende er et krav at der ikke skal være modifikationer i erklæringen, vil selskaber blot kunne vælge assistance efter ISRE (4410) eller helt fravælge en erklæring, for at undgå forbehold eller supplerende oplysninger. Så selvom man kan fravælge revision jf. ovenstående grænser, så mener jeg også at man skal have orden i sine regnskaber, pligter mv.

Hvis et selskab er omfattet af regnskabsklasse B men er over de førømtalte grænser, så vil der udelukkende kunne vælges mellem revision efter de internationale standarder, eller review+.

Konklusion

Formålet med denne afhandling har været at analysere erklæringen udvidet gennemgang og vurdere om den har en reel berettigelse i fremtiden. Herunder vurder om udvidet gennemgang er et tilfredsstillende alternativ til revision, som i dag udføres efter nogle internationale standarder.

Tidligere har der for alle selskabsregnskaber været krav om at få udført revision på årsregnskabet. Revision udføres fordi der er et behov for at få en uvildig verificering af de aflagte regnskaber, med en høj sikkerhed. Men der har igennem længere tid været en diskussion omkring forholdet mellem den høje sikkerhed og den økonomiske byrde, som er pålagt den enkelte virksomhed. Disse overvejelser har resulteret i reduktioner af revisionspligten, hvor den seneste reduktion var muligheden for valg af udvidet gennemgang for alle virksomheder omfattet af regnskabsklasse B. Udvidet gennemgang er en ny erklæringsstandard som giver mulighed for at få en erklæring som i store træk minder om review efter ISRE (2400), men giver en højere sikkerhed. Den øgede sikkerhed opnås primært ved at der udføres 4 foruddefinerede supplerende handlinger.

I forbindelse med gennemgangen af erklæringsafgivelsen, er revisors generelle rolle og herunder hvervet som offentlighedens tillidsrepræsentant gennemgået. Revisors omdømme er skabt gennem en lang historie, hvor en kontrollerende regulering har skabt en branche hvor der er et ønske om at skabe en høj troværdighed. De seneste års reduktioner i revisionspligten har derfor også stillet større krav til omverdens forståelse for revisors arbejde, idet der er kommet flere erklæringer at forholde sig til.

Der er foretaget en teoretisk gennemgang af erklæringsstandarderne om udvidet gennemgang og de væsentligste internationale standarder som danner grundlag for revisionsprocessen, men der er også foretaget gennemgang af review efter ISRE 2400 (ajourført) og assistance efter ISRE 4410. Der er foretaget gennemgang af de erklæringstyper som selskaber i regnskabsklasse B, har mulighed for at vælge, for at synliggøre de væsentligste forskelle på revisors erklæringsarbejde. På baggrunde af denne gennemgang er der foretaget vurdering af den enkelte erklærings betydning for revisors arbejdshandlinger og en synliggørelse af de væsentligste forskelle.

Ved at foretage en analyse af virksomhedernes interesser, er de væsentligste regnskabsbrugere identificeret. Ud fra denne analyse, er det konstateret, at de væsentligste

interessenter for virksomheder i regnskabsklasse B, er virksomhedernes pengeinstitutter og de nærmeste kunder og leverandører. Men det er samtidig vurderet, at kunder og leverandører kun i begrænset omfang har betydning for erklæringsvalg, hvorfor virksomhedens pengeinstitutter er vurderet som den regnskabsbruger, der har største indvirkning på valg af erklæring. Samtidig var der en forventning om at de har en holdning til, hvilket produkt de kan acceptere, når de kreditvurderer en kunde.

Der er foretaget interviews med 5 forskellige pengeinstitutter, for at få et indblik i deres arbejde med regnskaber, behov og deres holdninger til graden af sikkerhed. Samtidig er der opnået et indblik i hvor stor grad revisors erklæring tillægges værdi hos de væsentligste regnskabsbrugere og hvordan pengeinstitutterne forholder sig til de enkelte erklæringer. Generelt har de foretagne interviews vist, at der er en manglende forståelse af de forskelligheder der er i revisors arbejde i forbindelse med erklæringsarbejdet. Det resulterer derfor i, at virksomhedernes pengeinstitutter i mange situationer, ikke tager udgangspunkt i erklæringstypen når de vurderer et regnskab.

I forhold til udvidet gennemgang, så har den manglende forståelse også betydning. Størsteparten af de interviewede pengeinstitutter, har ikke et klar holdning til hvornår de kan acceptere udvidet gennemgang. Men der er dog i de fleste situationer en opfattelse af at udvidet gennemgang ikke giver en højere sikkerhed end et review. Det er herunder specielt de supplerende handlinger som ikke tillægges den ønskede værdi. Så selvom pengeinstitutterne generelt gerne vil have en høj grad af sikkerhed på regnskabet, så har de ikke en opfattelse af, at denne øgede sikkerhed opnås ved en udvidet gennemgang. Sikkerheden for regnskabet opnås i nogle situationer ved at pengeinstitutterne selv indhenter underliggende dokumentation for regnskabs oplysninger, dette er også tilfældet selvom revisor har kontrolleret området og der ikke er anmærkninger i erklæringen. Der er specielt opmærksomhed på de væsentligste og mest risikofyldte aktiver, som ofte står til sikkerhed for engagementet med pengeinstituttet.

Intentionen med indførelsen af erklæringsstandarden om udvidet gennemgang, var blandt andet at man ønskede et alternativ til revision, hvor man ved færre handlinger opnåede en sikkerhed der var højere end review. Men når de væsentligste regnskabsbrugere ikke anser sikkerheden som tilfredsstillende, så har erklæringen efter min vurdering ikke opnået den ønskede effekt. Jeg er derfor af den opfattelse at udvidet gennemgang i sin nuværende form, ikke er et tilfredsstillende alternativ til revision.

Ud fra analysen af de foretagne interviews, er der foretaget en vurdering af en modifikation af udvidet gennemgang i sin nuværende form. Det indblik som er opnået, ved at foretage interview af de enkelte pengeinstitutternes behov for sikkerhed, er medtaget i betragtningen

om hvordan der i fremtiden kan etableres en erklæring, som sikrer en bedre sammenhængen mellem de væsentligste regnskabsbrugeres behov og behovet hos den enkelte virksomhed. Det er vurderet, at udvidet gennemgang i sin nuværende form, ikke har det optimale fokus. De supplerende handlinger tillægges ikke den ønskede værdi, for at øge sikkerheden i forhold til et review efter ISRE 2400 (ajourført). I stedet er der i afhandlingen argumenteret for, at der som et alternativ til udvidet gennemgang, etableres en ny standard som også tager udgangspunkt i review efter ISRE 2400 (ajourført), men til forskel herfor øges sikkerheden ved, at der er fokus på behovet hos de væsentligste regnskabsbrugere. Sikkerheden vil kunne øges ved at foretage revisionshandlingerne på nogle få områder, hvor der er størst risiko for fejlinformation. På den måde opnås et alternativ til revision, hvor de færre handlinger vil medvirke til den ønskede besparelse. Men samtidig opnås en højere sikkerhed end ved et review, idet erklæringen er tilpasset behovene hos virksomheder omfattet af regnskabsklasse B. I forhold til udvidet gennemgang, som i dag er standardiseret uanset de aktuelle forhold i virksomheden, så bør en ny standard være mere differentieret, for at revisors arbejde omfatter de områder hvor der er størst risiko.

Samtidig er det påvist, at der er et reelt behov for en større forståelse af revisors erklæringsarbejde. Derfor er der også argumenteret for, at en ny erklæring skal have en mere oplysende tilgang, hvor 3. mand nemmere kan opnå en forståelse for erklæringens væsentligste bestanddele. Ved at ændre den nuværende erklæringsstandard om udvidet gennemgang, opnås efter min opfattelse at bedre grundlag hos regnskabsbrugere men også for den enkelte virksomhed.

Perspektivering

Problemstillingen i denne afhandling, har været at vurdere anvendeligheden af den nye erklæringsstandard omkring udvidet gennemgang. Til besvarelse af dette, er der foretaget en gennemgang af standarden og sammenholdt denne, med de øvrige erklæringsmuligheder for selskaber.

Standerne der danner grundlag for revision, review efter ISRE 2400 og assistance efter ISRE 4410 bygger alle på internationale standarder fra organisationen IAASB. Derimod er udvidet gennemgang en dansk standard. Afhandlingen har udelukkende beskæftiget sig med de standarder som er gældende i Danmark. Men det kunne også have været interessant at undersøge, hvordan forholdene er i øvrige lande, herunder specielt de europæiske lande som Danmark mange gange sammenligner sig med. En stigende internationalisering vil også stille større krav til virksomhedernes regnskaber, hvis der sker samhandel mv. med udlandet. Her vil det som udgangspunkt også være en ulempe, at et årsregnskab har en påtegning som udlandet ikke kender. Det vil kunne medvirke til usikkerhed omkring regnskabet og dermed have en negativ påvirkning, når der sker samhandel med udlandet. Ved at anvende de internationale standarder opnås fordele, ved at øvrige lande kender betydningen af erklæringerne og den sikkerhed den medvirker til. I dag er 104 lande som anvender de internationale ISA'er⁷⁹, hvilket medvirker til bredere forståelse af erklæringen.

Når udvidet gennemgang vurderes i forhold til øvrige lande, så er det væsentligt at nævne, at den tendens som er gældende i Danmark, hvor der er et politisk pres for at nedbringe den administrative byrde, også er kendt i mange andre lande. Danmark er ligesom mange andre europæiske lande omfattet af EU's 4 direktiv⁸⁰, som giver små virksomheder mulighed for fravalg af revision. Ifølge direktivet kan alle selskaber fravælge revision, hvis de, i to på hinanden følgende år ikke overstiger nedenstående grænser.

- Balancesum 4,4 mio. euro.
- Nettoomsætning 8,8 mio. euro
- Ansatte på 50

Disse grænser er identiske med den danske afgrænsning for virksomheder omfattet af regnskabsklasse B. Som nævnt, blev det i Danmark i stedet for et lovindgreb med mulighed for fravalg af revision, til et kompromis hvor udvidet gennemgang blev indført. Men i andre lande,

⁷⁹ <http://www.ifac.org/auditing-assurance/clarity-center/support-and-guidance>

⁸⁰ FSR - Fakta om grænserne for revisionspligt og administrative lettelser

har man valgt at følge EU's direktiv og give mulighed for at fravælge revision efter ISA'erne. Det er blandt andet i lande som England, Tyskland og Norge⁸¹.

Forholdet omkring erklæringsvalg, er desuden vigtigt for at imødesee den kommende udvikling. Da man vedtog udvidet gennemgang, virkede det som om, at man så på hvordan virksomheder omfattet af regnskabsklasse B historisk har været. Men der er flere tendenser som viser at fremtidens virksomheder er anderledes, hvor der måske mere er fokus på vækst og muligheden for salg. I denne forbindelse er der blandt andet fokus på at mindre virksomheder får muligheder for at opnå børsnotering, så de kan medvirke til at møde de kommende års vækstudfordringer⁸².

Nasdaq OMX København har udarbejdet en rapport som kommer med flere anbefalinger til hvordan mindre og mellemstore selskaber nemmere kan opnå børsintroduktion. Dette er endnu ikke udbredt i Danmark, men man skal ikke langt væk for at dette allerede er mere udbredt. I Sverige hvor der også er nogle mere lempelige skatteregler på området, er det mere udbredt at helt små virksomheder vækster via en børsintroduktion⁸³. Hvis denne udvikling også vinder indpas i Danmark, så er det endnu mere vigtigt at have en erklæring på årsregnskabet, som regnskabets brugere har tillid til og det ville være mere enkelt hvis revisors erklæring var udarbejdet efter de samme standarder.

Hvis man i Danmark ønsker et alternativ til de internationale standarder, så er det især vigtigt at den tilpasses selskabernes og regnskabsbrugernes behov, men måske endnu vigtigere er at den udarbejdes i en form så 3. mand får en klar opfattelse af graden af sikkerheden og de handlinger som ligger til grund for sikkerheden. På den måde vil interessenterne fra udlandet, nemmere få tillid til indholdet af regnskabet.

⁸¹ Revision og regnskabsvæsen, Nr. 6 juni 2013 (artikel - Udvidet gennemgang - sker der noget i andre lande)

⁸² <http://www.pwc.dk/da/arrangementer/anbefalinger-borsnotering-vaekst-2014.jhtml>

⁸³ BDO Debatterer: https://www.linkedin.com/groups/B%C3%B8rsnotering-af-sm%C3%A5-virksomheder-4615539.S.5967884102358032387?trk=groups_most_recent-0-b-ttl&goback=.gmr_4615539

Litteraturliste

Bøger:

- Lars Kietzner: Når regnskabet ikke revideres - Assistance/aftalte arbejdshandlinger, review og udvidet gennemgang. Karnov Group 2013
- Brenda Porter, John Simon & David Hatherly, Principles of External Auditing. Third edition.
- Lars Bo Langsted, Paul Krüger Andersen og Lars Kiertner, Revisor Ansvar. Karnov Group, 8. udgave.
- Preben Melander, Økonomistyring og budgettering som ledelsesform. Handelshøjskolens Forlag

Love, lovforslag og bekendtgørelser

- Revisorloven
- Årsregnskabsloven
- Lovforslag nr. L 26 - Lov om ændring af årsregnskabsloven og revisorloven.
- Erklæringsbekendtgørelsen

Standarder og lovgivning:

- Standarderne, ISQC (clarificeret), ISA 200 (ajourført), ISA 300 (clarificeret), ISA 315 (ajourført), ISA 330 (clarificeret), ISA 500 (clarificeret), ISA 505 (ajourført), ISA 520 (clarificeret), ISA 530 (clarificeret), ISA 540 (ajourført), ISA 560 (clarificeret), ISA 570 (Clarificeret), ISA 700 Cclarificeret), ISA 705 (ajourført), ISA 706 (ajourført).
- Standard om udvidet gennemgang af årsregnskaber, der udarbejdes efter årsregnskabsloven.
- ISRE 2400 (ajourført)
- ISRE 4410

Artikler, noter og publikationer:

- Rapport om revisionspligten for B-virksomheder (små selskaber), marts 2005
- Erhvervsstyrelsen - Det offentlige tilsyn med revisor og revisionsvirksomheder (redegørelse 2012).
- Revisorgruppen Facit - Udvidet gennemgang i stedet for revision.
- Dansk Erhvervs medlemsundersøgelse, februar 2014
- Gennemsigthedsrapport, SKAT's kontrolarbejde 2013
- Publikation FSR - "Troværdighed" en udvidet gennemgang, ny erklæringsstandard til små og mellemstore virksomheder.
- Udvidet gennemgang, et alternativ til revision af årsregnskaber - BEIERHOLM
- BDO (værd at vide om), udvidet gennemgang

- Publikation FSR - Fakta om grænserne for revisionspligt og administrative lettelser
- Danske revisorer FSR - Revision og årsregnskaber "Hvem står på mål for årsregnskabet".
- Revision og regnskabsvæsen, nr. 6 juni 2013 - temanummer om udvidet gennemgang.
- Revision og regnskabsvæsen, nr. 6 juni 2014 - Artikel - Udvidet gennemgang, Hvad er virksomhedernes og bankernes holdning.
- Revision og regnskabsvæsen, nr. 10 oktober 2014 - Artikel - valg af erklæring på årsrapporten.

Hjemmesider:

- www.fsr.dk
- www.erhvervsstyrelsen.dk
- www.Smvportalen.dk
- www.retsinformation.dk
- www.revisortilsynet.dk
- www.cbs.dk
- www.pwc.dk
- www.bdo.dk
- www.ey.dk
- www.skat.dk
- www.ifac.org

Figurer:

Figur 1 (Egen tilvirkning) - Opgavens struktur

Figur 2 - Tilsynssystemet - Det offentlige tilsyn med revisor og revisionsvirksomheder

Figur 3 - Regnskabsklasser, jf. årsregnskabslovens § 7

Figur 4 - arbejdsprocesses ved revisors erklæringsarbejde

Figur 5 - Forventningskløften iflg. Brenda Porter

Figur 6 - FSR - Revision og årsregnskaber (hvem bruger regnskaberne?)

Figur 7 - Skema: Valg mellem revision og udvidet gennemgang BDO

Figur 8 (Egen tilvirkning) - Nuværende regler for erklæringsvalg

Figur 9 (Egen tilvirkning) - forslag til muligheder for erklæringsvalg i fremtiden

BILAG

SPØRGESKEMA

Jeg er i gang med at lave en opgave på Cand merc. Aud studiet, hvor jeg er ved at undersøge hvorvidt, den nye erklæringsstandart udvidet gennemgang har en berettelse.

I denne forbindelse har jeg særligt fokus på holdningen fra virksomhedernes pengeinstitutter.

INTERVIEW MED : Afdelingsleder i Nordjyske bank

1: Har banken en generel politik/holdning til udvidet gennemgang?

Ingen klar holdning til UG → Holdning kan variere fra afdeling til afdeling.

Men ingen positiv indstilling til UG
→ Man ønske så høj grad af sikkerhed som muligt.

2: Hvilke oplysninger i årsrapporten ligges der størst vægt på ifb. med kreditgivning?

Konsolidering (vil generelt ikke finansiere underskud)
soliditet

Værdiansættelse af balance

EBIT-forrentning

3: Hvad er jeres opfattelse af udvidet gennemgang i forhold til revision og review?

Revision anses for at give en tilfredsstillende og høj sikkerhed.

Review & UG se under et

4: Giver de 4 supplerende handlinger øget sikkerhed ift. Jeres engagement?

Ingen væsentlige handlinger

- Opl. vedr. Engagement og tinglysninger er kendte

- vedr. Advokatbrev + Skat kunne de medvirke til at øge kendskab om forhold → Men kan mere dog at typen af kunder gør at banken har information om forhold hvis der er inddraget en advokat.

5: Anser I udvidet gennemgang som et godt alternativ i forhold til revision?

Nej - som udgangspunkt ikke

↳ Men der kan være situationer hvor risikoen er minimal og her kan der godt accepteres en lavere sikkerhed

6: Har I fået mange henvendelser omkring udvidet gennemgang?

ingen henvendelser forinden valg.

↳ Har været situationer hvor UG er valgt og banken efterfølgende har krævet yderligere sikkerhed.

↳ Hvis stor usikkerhed omkring varelagre eller Tilgodehavender.

7: Har revisor erklæring betydning for kreditgivningen?

ikke størst fokus, men som nævnt ønskes revision
↳ Herunder fokus på forbehold eller supplerende oplysninger.

8: Hvis en virksomhed er nødlidende, vil I så acceptere fravalg af revision eller valg af udvidet gennemgang?

Nej - Der vil ikke blive accepteret UG

SPØRGESKEMA

Jeg er i gang med at lave en opgave på Cand merc. Aud studiet, hvor jeg er ved at undersøge hvorvidt, den nye erklæringsstandart udvidet gennemgang har en berettelse.

I denne forbindelse har jeg særligt fokus på holdningen fra virksomhedernes pengeinstitutter.

INTERVIEW MED: Jyske Bank - kompetenceCenter Regnskab

1: Har banken en generel politik/holdning til udvidet gennemgang?

Ja → UG indført i interne forretningsgange
↳ valgt at følge lovgivning/accept af UG for B-virk
Undtagelser for brug af UG:
↳ svag rating (mellem 12-14) skala 1-14
↳ Engagement over 15 mio.
↳ subjektiv vurdering (ikke brugt meget)

2: Hvilke oplysninger i årsrapporten ligges der størst vægt på ifb. med kreditgivning?

- Pengestrømme fra driften
- likviditet
- soliditetsgrad
- Aktivsammensætning

3: Hvad er jeres opfattelse af udvidet gennemgang i forhold til revision og review?

Generelt ingen forbehold overfor udvidet gennemgang
↳ Hvis lovgivningen tillader → OK
↳ Blåstempling fra anerkendte revisorer

4: Giver de 4 supplerende handlinger øget sikkerhed ift. Jeres engagement?

Advokatbrev - Engagementsforespørgsel - skAT - Tingboq
↳ God mening → øger sikkerhed

- specielt advokatbrev + kontrol skat

5: Anser I udvidet gennemgang som et godt alternativ i forhold til revision?

Ja - behov for alternativ pga administrativ byrde
→ Hvis lovgivningen tillader det, så må det være OK
→ Klasse B virksomheder anses som en god afgrænsning

6: Har I fået mange henvendelser omkring udvidet gennemgang?

Få henvendelser
Opfattelse af at den enkelte rådgiver følger interne
forretningsgang. → dog uden særskilt stillingtagen til virk.
forhold.
Ingen inters statistik over hvor mange som bruger UG

7: Har revisor erklæring betydning for kreditgivningen?

Overordnet er det ikke her der er størst.
Måske større fokus er erklæringen er fra et revisions-
selskab som man har tillid til.
- Dog ses det anderledes på assistance → mindre tillid

8: Hvis en virksomhed er nødlidende, vil I så acceptere fravalg af revision eller valg af udvidet gennemgang?

Typisk en rating mellem 12-14 og udvidet gennemgang
kan ikke accepteres
I praksis burde der også være specifikke forhold som kan
gøre at den enkelte rådgiver ikke kan acceptere UG.

SPØRGESKEMA

Jeg er i gang med at lave en opgave på Cand merc. Aud studiet, hvor jeg er ved at undersøge hvorvidt, den nye erklæringsstandard udvidet gennemgang har en berettelse.

I denne forbindelse har jeg særligt fokus på holdningen fra virksomhedernes pengeinstitutter.

INTERVIEW MED: Medarbejder fra Erhvervscenter (sparekassen Vendsyssel)

1: Har banken en generel politik/holdning til udvidet gennemgang?

Nej - afhænger af en konkret vurdering
Den nærmeste rådgiver eller afdeling er dem som kender kunden bedst.
- Afhænger af risiko mv.
- Forholder sig til helheden, revisor, risiko, branche mv.
- Der er ikke foretaget specielt meget for at uddanne medarbej. efter ug er indført.

2: Hvilke oplysninger i årsrapporten ligges der størst vægt på ifb. med kreditgivning?

Erklæringen gennemlæses og man forholder sig til indhold
Fokus på: om virksomheden er sund
Virksomhedstype → Aktiver mv.

3: Hvad er jeres opfattelse af udvidet gennemgang i forhold til revision og review?

udvidet gennemgang = review
Man er klar over at der ved revision laves nogle kontroller
↳ Varelagerkontrol mv.
Både UG & Review giver ikke samme sikkerhed

4: Giver de 4 supplerende handlinger øget sikkerhed ift. Jeres engagement?

Nej - Ikke væsentligt
Medarbejderen var lidt i tvivl om hvad de bestod af
- Måske kunne advokat oplysninger i nogle tilfælde give værdi.

5: Anser I udvidet gennemgang som et godt alternativ i forhold til revision?

Nej - Anses egentlig ikke som et nyt alternativ
Ingen øget sikkerhed.

6: Har I fået mange henvendelser omkring udvidet gennemgang?

Nej - Tror ikke det er så udbredt

- Henvendelser kommer til den enkelte rådgiver

→ Der er situationer hvor UG er valgt uden sparekassen er blevet forespurgt.

→ Mener dog ikke der har været situationer hvor UG ikke er accepteret efter det er valgt.

7: Har revisor erklæring betydning for kreditgivningen?

Det er ikke her det største fokus ligger

→ Men hvis forbehold kan den have betydning

→ UG, review eller revision → ikke vigtigt hvis ellers der er et tillid, sund drift, ok revisionselskab.

8: Hvis en virksomhed er nødlidende, vil I så acceptere fravalg af revision eller valg af udvidet gennemgang?

Vil gerne have høj sikkerhed

Men der kan godt være tilfælde hvor, spar v ikke vil stå i vejen hvis virksomheden kan spare nogle penge.

Det vil igen være en konkret vurdering

SPØRGESKEMA

Jeg er i gang med at lave en opgave på Cand merc. Aud studiet, hvor jeg er ved at undersøge hvorvidt, den nye erklæringsstandart udvidet gennemgang har en berettelse.

I denne forbindelse har jeg særligt fokus på holdningen fra virksomhedernes pengeinstitutter.

INTERVIEW MED: Erhvervsrådgiver hos Arbejdernes landsbank

1: Har banken en generel politik/holdning til udvidet gennemgang?

Ingen klar holdning til UG
Måske tilbageholdende pga. usikkerhed om indhold.
Vurderes fra sag til sag

2: Hvilke oplysninger i årsrapporten ligges der størst vægt på ifb. med kreditgivning?

Soliditet i virksomheden
At værdier er til stede
Noteoplysninger om forpligtelser

3: Hvad er jeres opfattelse af udvidet gennemgang i forhold til revision og review?

Generelt sammenholdes review & UG
Der kan dog være situationer hvor UG er
tilfredsstillende + hvor supplerende handlinge
anses så tilfredsstillende

4: Giver de 4 supplerende handlinger øget sikkerhed ift. Jeres engagement?

Handlingerne opfattes ikke til at medvirke til
væsentlig sikkerhed.
Manglende stillingtagen til UG gør også at man
ikke har forholdt sig til handlingerne.
"Hvilke handlinger anses som væsentligst"? Advokatbrev

5: Anser I udvidet gennemgang som et godt alternativ i forhold til revision?

Nej!

ligner meget et review

6: Har I fået mange henvendelser omkring udvidet gennemgang?

ikke mange - Men nogle.

- ikke overblik over hvor mange som er overgået til VG

- Er accepteret i flere situationer + specielt hvor der er stor tillid til kunden og hvor risikoen ikke er så stor.

7: Har revisor erklæring betydning for kreditgivningen?

Den gennemgås som en del af regnskabet

Men typisk kun for at se om der er anmærkninger

8: Hvis en virksomhed er nødlidende, vil I så acceptere fravalg af revision eller valg af udvidet gennemgang?

som udgangspunkt ikke

Men hvis der kan opnås en økonomisk besparelse vil man nok være åben for at hjælpe.

SPØRGESKEMA

Jeg er i gang med at lave en opgave på Cand merc. Aud studiet, hvor jeg er ved at undersøge hvorvidt, den nye erklæringsstandard udvidet gennemgang har en berettelse.

I denne forbindelse har jeg særligt fokus på holdningen fra virksomhedernes pengeinstitutter.

INTERVIEW MED: Afdelingsdirektør fra Spar Nord's kreditkontor

1: Har banken en generel politik/holdning til udvidet gennemgang?

Nej

→ specifik vurdering fra kunde til kunde

2: Hvilke oplysninger i årsrapporten ligges der størst vægt på ifb. med kreditgivning?

Løbende rapportering → periodebalancer

regnskabsprincipper/afskrivningsmetoder

vardiansættelse af aktiver → vigtigt at der er et korrekt vardians.

Eventualforpligtelse

Gennemgår mange gange også revisionsprotokol

3: Hvad er jeres opfattelse af udvidet gennemgang i forhold til revision og review?

Er klar over at det er en erklæring mellem revision & review. Lægger sikkerhed end revision

Ikke væsentlig forskel mellem UG - review

4: Giver de 4 supplerende handlinger øget sikkerhed ift. Jeres engagement?

Advokat - Engagements forespørgsel - skat - Tingbog

↳ Anses ikke for at skabe væsentlig værdi

↳ sammenlignes med review

→ Banken indhente selv mange af de oplysninger

5: Anser I udvidet gennemgang som et godt alternativ i forhold til revision?

Nej - Anses som et review

6: Har I fået mange henvendelser omkring udvidet gennemgang?

Få henvendelser

-Ikke helt overblik over antal

7: Har revisor erklæring betydning for kreditgivningen?

Ikke væsentligt

→ Dog øget opmærksomhed på anmærkningerne

8: Hvis en virksomhed er nødlidende, vil I så acceptere fravalg af revision eller valg af udvidet gennemgang?

konkret vurdering → udgangspunkt NEJ

vil ikke stå i vejen for besparelser, hvis man kan leve med en lavere sikkerhed

-Alternativ → revisor erklærer sig på særskilte områder